

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Katedra obchodního práva

Karel Rada

Mezinárodní kupní smlouva

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: prof. JUDr. Monika Pauknerová DSc.

Katedra: Katedra obchodního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 9. června 2014

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci na téma „Mezinárodní kupní smlouva“ vypracoval samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 11. června 2014

Karel Rada

Chtěl bych poděkovat prof. JUDr. Monice Pauknerové DSc. za pomoc při vedení diplomové práce. Velké poděkování patří také celé mojí rodině za podporu nejen při zpracování této práce, ale i během celého studia.

OBSAH:

ÚVOD	3
1. MEZINÁRODNÍ KUPNÍ SMLOUVA	4
1.1. Historie	4
1.2.1. Úprava v římském právu	4
1.2 Definice	6
1.3. Základní způsoby úpravy právních vztahů v oblasti mezinárodního obchodního styku	7
1.3.1. Kolizní úprava	7
1.3.2. Přímá úprava	10
1.4. Normy upravující mezinárodní kupní smlouvu	11
1.4.1. Normy vnitrostátního práva	11
1.4.2. Mezinárodní smlouvy	13
1.4.3. Normy upravující přeshraniční obchod v rámci Evropské Unie	14
1.4.4. Další – Lex mercatoria	16
2. ÚMLUVA OSN O SMLOUVÁCH O MEZINÁRODNÍ KOUPI ZBOŽÍ	18
2.1. Pojem (historie, cíle, současný stav)	18
2.2. Struktura úpravy	19
2.3. Vnitřní a vnější hranice úpravy Vídeňské úmluvy	20
2.4. Aplikace úmluvy, vyloučení aplikace, výhrada dle čl. 95	24
2.4.1. Přímá aplikace	24
2.4.2. Aplikace na základě kolizní normy	26
2.4.3. Výhrada k článku 95 Úmluvy	27
2.4.4. Vyloučení Úmluvy, volba práva	29
2.5. Uzavírání smlouvy	31
2.6. Práva a povinnosti smluvních stran	33
2.7. Náhrada škody	35
3. CESL	37
3.1. Pojem	37
3.2. Cíle nové úpravy	37
3.4. Srovnání s Vídeňskou úmluvou	39
3.4.1. Cíle	39

3.4.2. Podmínky aplikace (nutný opt-in)	40
3.4.3. Rozsah úpravy	43
3.4.4. Vznik smlouvy	47
3.4.5. Práva a povinnosti smluvních stran	49
ZÁVĚR	52
SEZNAM ZKRATEK	56
I. Monografie	57
II. Časopisecké články a studie	59
III. Internetové zdroje	60
IV. Seznam použitých soudních a arbitrážních rozhodnutí	61
INTERNATIONAL SALES CONTRACT - SUMMARY	62
MEZINÁRODNÍ KUPNÍ SMLOUVA - SHRUTÍ	64

Úvod

Přeshraniční nákup a prodej zboží nabývá v dnešním globalizovaném světě na důležitosti a zároveň je oblastí, která prochází neustálým vývojem. Zatímco tradiční bariéry mezinárodního obchodu pomalu mizí, objevují se nové, byrokratické či bezpečnostní. Společně s neustále rostoucí světovou populací a postupným bohatnutím dříve nepříliš bohatých oblastí vzrůstá i konkurence a tlak na co největší zjednodušení procedur mezinárodního obchodu.

První část této diplomové práce shrnuje rozličné právní úpravy dopadající na oblast mezinárodního obchodu a především mezinárodních kupních smluv, ať již jde o různé metody právní úpravy či konkrétní právní normy upravující mezinárodní obchod a mezinárodní kupní smlouvy. Vzhledem k šíři tohoto tématu je tato část prezentována především z pohledu České republiky, jakožto suverénního státu a členského státu Evropské unie.

Druhá část této práce se věnuje Úmluvě OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží. Tato mezinárodní smlouva má za cíl zavést moderní rámec pro smlouvy o mezinárodní koupi zboží a být poměrně komplexní úpravou pro tento typ smluv. V této části se tato práce zabývá především možnostmi aplikace této úmluvy, rozsahem upravených okruhů a právy a povinnostmi stran smluv uzavřených podle této úpravy.

Část třetí a poslední se zabývá novou rámcovou úpravou přeshraničního prodeje zboží v rámci Evropské Unie, tzv. Common European Sales Law či Společná evropská právní úprava prodeje. Tato úprava má podpořit přeshraniční koupi zboží v členských státech a poskytnout jednotnou úpravu pro takovéto smlouvy. Podobně jako v případě Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží se zde tato práce bude zabývat způsobem úpravy, možnostmi aplikace a rozsahem upravených případů této nové právní úpravy.

Cílem této diplomové práce je také srovnání právní úpravy Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží a Common European Sales Law a možnosti využití těchto dvou právních úprav na území členských států Evropské unie.

1. Mezinárodní kupní smlouva

1.1. Historie

Historicky je kupní smlouva jedním z nejstarších smluvních typů v oblasti soukromého práva. Již od pravěku docházelo k výměně zboží za zboží, právě takováto směna byla základním předstupněm dnešní moderní úpravy kupní smlouvy. Člověk nebyl schopen sám vyprodukovat vše, co potřeboval, a bylo pro něj tedy nutností své zdroje směniti za cizí, potřebné. S rostoucí specializací se rozsah směnných obchodů zvětšoval, stejně jako jejich důležitost pro společnost. Směnné obchody byly vlastně základní, primitivní formou kupní smlouvy. S postupujícím časem se začaly objevovat i první předměty, které měly funkci univerzálních platidel. Zprvu se jednalo o kamínky drahých nerostů, či v různých oblastech specifická platidla, jako jsou ulity některých mořských živočichů. Zde se ještě stále jednalo typově o směnné ochody, neboť tyto předměty a mince měly hodnotu samy o sobě. První peníze v dnešní podobě, ve formě univerzálně uznávaného platidla, se pak poprvé objevily ve starověkém Řecku a Římě, kde také vznikla kupní smlouva v dnešním slova smyslu, tedy výměna zboží za peníze.

1.2.1. Úprava v římském právu

V římském právu je kupní smlouva takzvanou obligací (závazkem) z kontraktu, ze smlouvy. Dle Kincla je smluvní obligační právo historicky mladším odvětvím, jednak vůči věcným právům a jednak vůči tzv. závazkům z deliktů¹. Obligace je právní vztah mezi dvěma či více subjekty, kdy na základě smlouvy nebo deliktu vzniká jedné straně právo požadovat po straně druhé určité chování, druhá strana je následně povinna se tímto způsobem chovat. Strany obligace označujeme jako věřitele (creditor) a dlužníka (debitor), kdy věřitel má vůči dlužníkovi pohledávku (nomen) a dlužník má vůči věřiteli dluh (debitum).

Kontrakt neboli smlouva, je tedy jedním ze dvou základních důvodů vzniku obligace. Jedná se o dvoustranné (či vícestranné) právní jednání mezi živými, z něhož

¹ KINCL, Jaromír, Valentin URFUS a Michal SKŘEJPEK. *Římské právo*. 2., dopl. a přeprac. vyd., V nakl. Beck 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 1995, s. 210-212. Právnícké učebnice (C.H. Beck). ISBN 3406400825.

vzniká právní vztah (obligace) uznaný civilním právem. Římské právo dělilo kontrakty podle různých hledisek a toto dělení se s menšími obměnami používá dodnes. Můžeme rozlišit kontrakty formální a neformální (bezforemné) podle toho, zda existuje pevná forma stanovená zákonem pro daný druh kontraktu. Formální kontrakty bývají obvykle abstraktní, neboť na prvním místě stojí forma jednání a jsou tedy platné „*bez ohledu na hospodářský účel jednání*“.² Naproti tomu kontrakty neformální vznikají prostým souhlasem stran, a pro určení smluvního typu je důležitá právě kauza, neboli hospodářský účel, takového jednání. Dále je možné kontrakty dělit dle rozdělení vznikajících povinností mezi stranami smlouvy na jednostranné a dvoustranné, dvoustranné dále na rovné a nerovné.

Důležitým způsobem dělení právě pro úpravu kupních smluv je pak dělení kontraktů na kontrakty konsenzuální a kontrakty reálné. Kontrakty reálné vyžadovaly pro vznik obligace kromě samotného souhlasu stran i předání věci. Takovými kontrakty byly v římském právu smlouvy o zápůjčce (mutuum) nebo půjčce či výpůjčce (commodatum). Naproti tomu konsenzuální kontrakty vznikaly již pouhou dohodou stran. Mezi konsenzuální kontrakty řadíme například smlouvu příkazní (mandatum), smlouvou o dílo (locatio conductio operis) a právě kupní smlouvu, nazývanou v římském právu termínem emptio venditio (koupě – prodej).

Smlouva emptio venditio se postupně vyvinula ze směnné smlouvy, jakožto reálného kontraktu, kde si obě strany navzájem převádějí vlastnické právo mezi sebou, a smlouvy trhové, kde se přímo na trhu předávaly věci z ruky do ruky. Postupem času se jednotlivé složky (předání věci, převod vlastnictví) osamostatnily a vzniká emptio venditio, kontrakt, který zakládá obligační povinnost kupující strany (emptor) zaplatit cenu a převzít věc a povinnost prodávající strany (venditor) vydat věc³. Smlouva se stala perfektní okamžikem, kdy se strany dohodly na předmětu a na ceně, stanovené v penězích. Vzhledem k výše uvedenému rozdělení se jedná o kontrakt dvoustranný rovný (synallagmatický), tedy oběma stranám vznikají práva a povinnosti. Proávající odpovídal za vady na prodávané věci, a to jak právní (garantuje kupci trvalou a

² KINCL, Jaromír, Valentin URFUS a Michal SKŘEJPEK. *Římské právo*. 2., dopl. a přeprac. vyd., V nakl. Beck 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 1995, s. 215. Právnícké učebnice (C.H. Beck). ISBN 3406400825.

³ Strana 251 tamtéž.

nerušenou držbu), tak faktické (věc má slíbené vlastnosti, naopak nemá výslovně vyloučené nedostatky). Ke kontraktu emptio venditio byly dále připojovány další vedlejší úmluvy, tzv. „pacta adiecta“, které se často používají i v dnešním právu. Jedná se například o výhradu lepšího kupce, úmluvu o předkupním právu apod⁴.

1.2 Definice

Nežli se dostaneme ke konkrétním metodám právní úpravy mezinárodních kupních smluv, je vhodné zmínit moderní definici kupní smlouvy, jak jí podává současná úprava. Jednu z možných definic kupní smlouvy nám nabízí například nový český Občanský zákoník⁵, který obsahuje základní pozitivní vymezení kupní smlouvy v ustanoveních § 2079 a násl. V ustanovení § 2079 Občanského zákoníku je kupní smlouva definována jako smlouva, jíž se „prodávající zavazuje, že kupujícímu odevzdá věc, která je předmětem koupě, a umožní mu nabýt vlastnické právo k ní, a kupující se zavazuje, že věc převezme a zaplatí prodávajícímu kupní cenu.“ Ustanovení § 2080 a následující dále upravují další aspekty tohoto právního jednání, například způsob určení kupní ceny⁶, přechod odpovědnosti za škodu na věci⁷ nebo povinnost prodávajícího upozornit na vady věci, o nichž ví⁸.

K definování kupní smlouvy v mezinárodním obchodním styku musíme výše uvedené vymezení rozšířit o mezinárodní prvek. Abychom pojem mezinárodní kupní smlouvy dostatečně určili, je potřeba zohlednění objektivních o subjektivních hledisek⁹.

Subjektivním hlediskem se rozumí skutečnost, že se kontrahující strany nenachází na území jednoho státu, respektive se na tomto území nenachází jejich bydliště či sídlo. Toto vymezení nemusí být úplně jednoznačné, neboť entity účastníci

⁴ KINCL, Jaromír, Valentin URFUS a Michal SKŘEJPEK. *Římské právo*. 2., dopl. a přeprac. vyd., V nakl. Beck I. vyd. Praha: C.H. Beck, 1995, s. 253. Právnické učebnice (C.H. Beck). ISBN 3406400825.

⁵ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „Občanský zákoník“).

⁶ § 2080 Občanského zákoníku.

⁷ § 2082 Občanského zákoníku.

⁸ § 2084 Občanského zákoníku.

⁹ KANDA, Antonín. *Kupní smlouva v mezinárodním obchodním styku: (úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží)*. Praha: Linde, 1999, s. 13. ISBN 80-7201-183-9.

se mezinárodního obchodu mohou mít místa podnikání na území více než jednoho státu, přičemž některá tato se mohou nacházet na území státu stejného. Stejně tak bude je důležité určení okamžiku, kdy se toto hledisko posuzuje, neboť sídlo či místo podnikání se může v čase měnit. Je také třeba zmínit, že na rozdíl od sídla či místa podnikání, zde zpravidla nehraje roli samotná státní příslušnost kontrahujících stran. Toto hledisko zohledňuje například Úmluva o promlčení při mezinárodní koupi zboží¹⁰.

Objektivní hledisko se pak zabývá samotným pohybem prodávaného zboží, který má být již ze samotné definice mezinárodního obchodu¹¹ pohybem přeshraničním. Zboží, které je předmětem mezinárodní kupní smlouvy, by tedy mělo být v průběhu transakce fyzicky přemístěno z území jednoho státu na území druhého¹². Z objektivního hlediska tak můžeme i smlouvu, kdy se sídla či místa podnikání smluvních stran nacházejí na území stejného státu, avšak zboží bude odesláno z území jednoho státu na území jiného, považovat za mezinárodní kupní smlouvu.

Pro úplnost nutno dodat, že objektivní hledisko je v moderním pojetí mezinárodního obchodu spíše odmítáno. Jak Úmluva o promlčení při mezinárodní koupi zboží, tak Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží užívá pro vymezení předmětu úpravy hledisko subjektivní.

1.3. Základní způsoby úpravy právních vztahů v oblasti mezinárodního obchodního styku

1.3.1. Kolizní úprava

Úprava soukromoprávních vztahů s mezinárodním prvkem je řešena 2 základními metodami. První z těchto způsobů se nazývá metoda kolizní¹³. U

¹⁰ Úmluva o promlčení při mezinárodní koupi zboží, New York, 14. 6. 1974, v ČR předpis č. 123/1988 Sb. Vyhláška ministra zahraničních věcí o Úmluvě o promlčení při mezinárodní koupi zboží.

¹¹ Směna kapitálu, zboží a služeb přes státní hranice.

¹² Toto hledisko je problematické v případě koupě digitálního obsahu v elektronické podobě, připravovaná úprava CESL, která výslovně míří na úpravu obchodu s digitálním obsahem, se drží subjektivního hlediska (viz následující kapitoly).

¹³ KUČERA, Zdeněk. *Mezinárodní právo soukromé*. 7. opr. a dopl. vyd. Brno: Doplněk, 2009, s. 22. ISBN 9788073801717.

soukromoprávního vztahu, který má z důvodu mezinárodního prvku vztah k dvěma nebo více státům, je nutno stanovit, kterým právním řádem se tento bude řídit. Dochází zde vlastně ke kolizi dvou i více právních řádů, řeší se tedy kolizní otázka. Pro tento případ obsahují právní řády tzv. kolizní, normy, které na tuto otázku odpovídají. Kolizní normy samy o sobě neobsahují normy chování účastníků takového právního vztahu, pouze odkazují na právní řád, podle kterého budou takové normy určeny. Při výběru právního řádu se nepřihlíží k samotnému obsahu tímto způsobem volených hmotněprávních norem, nicméně před samotnou volbou práva může být nezbytné přihlídnout k tzv. imperativním normám, což jsou zpravidla normy veřejného práva, kterými stát chrání své vlastní zájmy a kde není ochoten ustoupit použití cizího právního řádu¹⁴.

Kolizní norma musí pro určení rozhodného práva nejprve stanovit, na které právní otázky a vztahy se použije, tedy musí být stanoven její rozsah. Dále následuje navázání, tedy určení právního řádu, kterým se pro jejich úpravu použije. Příkladem kolizní normy v českém právním řádu je například § 29 odst. 1 zákona o mezinárodním právu soukromém¹⁵, který stanoví, že *„právní osobnost a svéprávnost se řídí, nestanoví-li se v tomto zákoně něco jiného, právním řádem státu, v němž má osoba obvyklý pobyt.“* Rozsah je zde stanoven na právní osobnost a svéprávnost, navázání je na právní řád státu, kde má tato osoba obvyklý pobyt.

Kolizní normy můžeme dále dělit na kolizní normy jednostranné a kolizní normy dvoustranné¹⁶. Kolizní normy jednostranné odkazují vždy pouze na jeden právní řád. Příkladem jednostranné kolizní normy je § 30 odst. 3 ZMPS¹⁷, která odkazuje výlučně na právní řád České republiky. Kolizní norma dvoustranná pak naopak obsahuje navázání na kterýkoliv právní řád, může tedy být obrácena do tuzemského i do cizího právního řádu. Příkladem dvoustranné právní normy je již výše zmíněný § 29 odst. 1

¹⁴ KUČERA, Zdeněk. *Mezinárodní právo soukromé*. 7. opr. a dopl. vyd. Brno: Doplněk, 2009, s. 35-36. ISBN 9788073801717.

¹⁵ Zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém (dále jen „ZMPS“).

¹⁶ Dále můžeme kolizní normy dělit například na kogentní a dispozitivní, samostatné a nesamostatné, atd.

¹⁷ Právnícká osoba se sídlem v České republice může být založena pouze podle českého právního řádu. Tím není dotčena možnost přemístit do České republiky sídlo právnícké osoby založené podle právního řádu cizího státu, která má sídlo v zahraničí, jestliže to umožňují mezinárodní smlouva, přímo použitelný předpis Evropské unie nebo jiný právní předpis.

ZMPS, který obsahuje navázání na právní řád státu, kde má osoba trvalý pobyt. Kolizní normy dvoustranné používají k určení rozhodného práva takzvané hraniční určovatele.

Hraniční určovatele jsou určité významné skutečnosti pro oblast právních vztahů či otázek daných rozsahem kolizní normy, které jsou rozhodující pro výběr rozhodného práva¹⁸. Zpravidla je můžeme rozdělit na hraniční určovatele, kde rozhodné skutečnosti mají souvislost s prvkem zkoumaného právního vztahu, a na hraniční určovatele, kde je rozhodná skutečnost jinak významná pro právní vztah. Hraniční určovatele první skupiny jsou například subjekty právního vztahu (státní příslušnost - *lex patriae*), chování účastníků (místo výkonu práce – *lex loci laboris*, místo plnění – *lex loci solutionis*), věc, jež je předmětem právního vztahu (poloha věci – *lex rei sitae*) atd. V českém právním řádu jde například o § 69 odst.1 ZMPS¹⁹, kde je hraničním určovatelem právě poloha věci. Ve skupině hraničních určovatelů se souvislostí s jinak významnými skutečnostmi pro právní vztah pak nalezneme především shodný projev vůle účastníků o tom, kterým právem se má řídit jejich právní vztah (*lex electa*)²⁰. Dále se jedná například o místo soudu nebo úřadu, kde se vede řízení o věci (*lex fori*), místo registrace dopravního prostředku a další²¹.

Kolizní normy jsou zpravidla obsaženy ve vnitrostátním právu každého státu, v České republice je to viz. již výše zmíněný ZMPS.²² Mimo to mohou být obsaženy i v mezinárodních smlouvách²³ nebo i v normách evropského práva²⁴.

¹⁸ KUČERA, Zdeněk. *Mezinárodní právo soukromé*. 7. opr. a dopl. vyd. Brno: Doplněk, 2009, s. 121. ISBN 9788073801717.

¹⁹ Věcná práva k nemovitým věcem i k hmotným věcem movitým se řídí, pokud v tomto zákoně nebo v jiných právních předpisech není stanoveno něco jiného, právním řádem místa, v němž věc je. Podle tohoto právního řádu se rovněž určuje, zda věc je nemovitá nebo movitá.

²⁰ Právě volba práva je rozhodujícím hraničním určovatelem pro Úmluvu o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy a na ni navazující nařízení Evropského parlamentu a Rady Řím I., o kterých bude řeč v následujících kapitolách.

²¹ KUČERA, Zdeněk. *Mezinárodní právo soukromé*. 7. opr. a dopl. vyd. Brno: Doplněk, 2009, s. 123-124. ISBN 9788073801717.

²² Nejedná se však o jediné kolizní normy v českém právu, další kolizní normy můžeme najít například v § 36 odst. 2 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů.

²³ Římská úmluva o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, č. 64/2006 Sb. m. s.

²⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy.

1.3.2. Přímá úprava

Druhým a novějším způsobem úpravy vztahů s mezinárodním prvkem je takzvaná přímá metoda úpravy. Kolizní metodou se snažíme o určení rozhodného právního řádu pro danou otázku či právní vtaħ a v tomto rozhodném právním řádu teprve nalézáme příslušnou hmotněprávní úpravu. Naproti tomu přímé normy mezinárodního práva soukromého obsahují hmotněprávní úpravu soukromoprávních vztah s mezinárodním prvkem a neodkazují na určitý právní řád, jsou tedy přímo použitelné.

Přímé normy se obvykle sjednávají v mezinárodních úmluvách. Jak uvádí Kučera²⁵:

„Stávají se tak součástí právních řádů smluvních států nejčastěji na základě mezinárodní smlouvy způsobem předepsaným jejich ústavními předpisy a upravují výlučně soukromoprávní poměry s mezinárodním prvkem, které jsou zařazeny do předmětu úpravy příslušné smlouvy.“

Takovou mezinárodní smlouvou je například Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží, která upravuje kupní smlouvu movitých věcí s mezinárodním prvkem. Pomocí této úmluvy pak můžeme odvodit i vztah kolizních a přímých norem, a to zejména z článku 7 odst. 2, který stanoví, že:

„otázky spadající do předmětu úpravy této Úmluvy, které v ní nejsou výslovně řešeny, se řeší podle obecných zásad, na nichž Úmluva spočívá, nebo, jestliže takové zásady chybějí, podle ustanovení právního řádu rozhodného podle ustanovení mezinárodního práva soukromého.“

Přímá úprava obsažená v této úmluvě tedy bude úpravou zvláštní, která bude mít přednost před kolizní normou, jakožto úpravou obecnou, podle zde výslovně vyjádřené zásady „*lex specialis derogat legi generali*.“ Nejprve bude tedy použita úprava obsažená mezinárodní smlouvě a až následně bude aplikována úprava rozhodného práva dle kolizní normy a to pouze na právní vztahy a otázky, které mezinárodní smlouva

²⁵ KUČERA, Zdeněk. *Mezinárodní právo soukromé*. 7. opr. a dopl. vyd. Brno: Doplněk, 2009, s. 23. ISBN 9788073801717.

neřeší²⁶.

1.4. Normy upravující mezinárodní kupní smlouvu

V této podkapitole je nastíněna jedna z možností rozdělení jednotlivých pramenů práva mezinárodního obchodu přímo či nepřímo ovlivňujících mezinárodní kupní smlouvu. Vedle samotné mezinárodní kupní smlouvy, která stanovuje práva a povinnosti smluvních stran v konkrétním případě, patří k základním pramenům vnitrostátní právo, a to jak právo soukromé, tak i oblasti práva veřejného, které mohou mít vliv na uzavírání mezinárodních kupních smluv. Další kategorií pramenů práva jsou mezinárodní smlouvy obsahující normy týkající se mezinárodního obchodu a mezinárodních kupních smluv. V rámci Evropské Unie pak nesmí být opomenuto právo evropské, především kolizní a procesní normy, a také plánovaná rámcová úprava přeshraničního prodeje Common European Sales Law (dále jen „CESL“), již bude věnována zvláštní kapitola. Samostatnou kategorií pramenů práva mezinárodního obchodu jsou potom instituty, které se souhrnně označují jako „lex mercatoria“. Jedná se o soubor pravidel a principů v oblasti mezinárodního obchodu, které jsou nestátního původu²⁷.

1.4.1. Normy vnitrostátního práva

Je zájmem každého státu regulovat obchodní a hospodářské styky na svém území a není tomu jinak ani v případě, že se jich účastní zahraniční subjekty. Co se týče norem českého právního řádu týkajících se mezinárodní kupní smlouvy, lze je rozdělit na normy, které v zájmu státu upravují přeshraniční obchodní a hospodářské styky s cizinou, na normy soukromoprávní a na normy procesní²⁸.

²⁶ Více k aplikovatelnosti Úmluvy především v kapitole 2.

²⁷ LEW, Julian D. *Contemporary problems in international arbitration*. Hingham, MA, USA: Distributors for the U.S. and Canada, Kluwer Academic Publishers, c1987, s. 113. ISBN 978-94-017-1156-2.

²⁸ KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ, Květoslav RŮŽIČKA a Vlastislav ZUNT. *Úvod do práva mezinárodního obchodu*. 1. vyd. Dobrá Voda: Aleš Čeněk, 2003, s. 31. ISBN 80-86473-32-5.

Normami upravujícími v zájmu státu přeshraniční obchodní a hospodářské styky rozumíme především normy správního a finančního práva. V České republice se jedná o celou řadu zákonů, které upravují povinnosti subjektů, které chtějí dovážet či vyvážet určité druhy zboží. Příkladem z oblasti finančního práva je například zákon o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty²⁹, či zákon o zahraničním obchodu s vojenským materiálem³⁰. Tyto zákony neobsahují přímou úpravu kupních smluv s daným typem zboží, ale obsahují postupy, které je třeba dodržet při obchodu s tímto zbožím a bez nichž není možné mezinárodní kupní smlouvu vůbec realizovat. Právě zákon o zahraničním obchodu s vojenským materiálem svěřuje zahraniční obchod s tímto zbožím do gesce ministerstva průmyslu a obchodu a upravuje správní řízení při vstupu do podnikání, povolovací řízení u jednotlivých obchodních případů a sankce za porušení zákona.

Normy soukromoprávní, relevantní z hlediska mezinárodních kupních smluv, jsou normy přímo upravující vztahy s mezinárodním prvkem³¹, a normy soukromého práva toho státu, na které odkáže norma kolizní nebo si danou normu či právní řád smluvní strany zvolí volbou rozhodného práva. Hlavním pramenem hmotného soukromého práva v českém právním řádu je Občanský zákoník, účinný od 1. ledna 2014, který obsahuje komplexní úpravu českého soukromého práva. Zde je důležité dodat, že Občanský zákoník neobsahuje, na rozdíl od již zrušeného obchodního zákoníku³², věcné normy mezinárodního práva soukromého, tudíž se této úpravy použije pouze v případě určení českého práva jako práva rozhodného³³. K němu je v rámci soukromoprávních norem třeba zařadit i zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, obsahující právě normy kolizní.

²⁹ Zákon č. 71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty.

³⁰ Zákon č. 38/1994 Sb. o zahraničním obchodu s vojenským materiálem a o doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů³⁰, a zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*Zákon o zahraničním obchodu s vojenským materiálem*“).

³¹ Tzv. přímé normy mezinárodního práva soukromého.

³² Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, například v části třetí, hlavě III.: Zvláštní ustanovení pro závazkové vztahy v mezinárodním obchodu.

³³ Je ovšem otázkou, zda se tak stane právě u mezinárodních kupních smluv, jelikož je Česká republika smluvní stranou Vídeňské úmluvy, ač s výhradou dle čl. 95, více na toto téma v kapitole 2.

Poslední skupinou vnitrostátních norem aplikovatelných ve vztazích vznikajících při mezinárodním obchodu jsou normy procesního práva, které upravují jak procesní práva a povinnosti procesních stran, tak i práva a povinnosti orgánů, které o věci rozhodují³⁴. Základním pramenem procesního práva v České republice je občanský soudní řád³⁵. Dalšími důležitými prameny jsou zákon o rozhodčím řízení³⁶ a například Řád Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR³⁷.

1.4.2. Mezinárodní smlouvy

Mezinárodní smlouvy představují po normách vnitrostátního práva další neopomenutelnou kategorii pramenů práva mezinárodního obchodu. Je možná je dělit z několika hledisek. Nejčastějším je dělení na smlouvy dvoustranné, které uzavírá Česká republika s dalším státem, a na smlouvy mnohostranné, ke kterým česká republika přistupuje a stávají se pro ni závaznými³⁸. Typickým příkladem první kategorie jsou smlouvy o ochraně investic nebo smlouvy o zamezení dvojího zdanění. Mnohostranné smlouvy mohou regulovat různé aspekty mezinárodního obchodu, odstraňovat překážky (GATT³⁹), vytvářet větší územní celky se specifickým režimem mezinárodního obchodu (celní unie, zóny volného obchodu) či unifikovat procesně právní a hmotněprávní normy regulující mezinárodní obchod v různých oblastech⁴⁰.

Z hlediska mezinárodní kupní smlouvy je důležité zmínit právě unifikační smlouvy hmotného a procesního práva. Příkladem smlouvy unifikující hmotněprávní normy v oblasti kupní smlouvy je Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi

³⁴ KUBŮ, Lubomír, Pavel HUNGR a Petr OSINA. *Teorie práva*. Praha: Linde, 2007, s. 25. ISBN 9788072016372.

³⁵ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

³⁶ Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů.

³⁷ Řád Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR. Dostupné z: <http://www.soud.cz/rady/rad-rozhodciho-soudu-01-07-2012>.

³⁸ KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ, Květoslav RŮŽIČKA a Vlastislav ZUNT. *Úvod do práva mezinárodního obchodu*. 1. vyd. Dobrá Voda: Aleš Čeněk, 2003, s. 29. ISBN 80-86473-32-5.

³⁹ General Agreement on Tariffs and Trade, původně mnohostranná dohoda obsahující pravidla a zásady s cílem regulovat mezinárodní obchod, dnes jeden ze základních dokumentů World Trade Organization.

⁴⁰ Mezinárodní kupní smlouvy, mezinárodní přeprava, atd.

zboží, uzavřená ve Vídni roku 1980 (dále jen „**Vídeňská úmluva**“ nebo jen „**Úmluva**“), která je nejúspěšnějším mezinárodním dokumentem majícím za cíl unifikovat hmotné právo mezinárodní koupě a prodeje zboží⁴¹. Více prostoru bude Vídeňské úmluvě věnováno v následujících kapitolách. Unifikačními smlouvami v oblasti práva procesního jsou pak smlouvy upravující mimo řízení soudní také řízení rozhodčí, která v posledních letech právě v oblasti mezinárodního obchodu nabírají na důležitosti⁴². Takovou mezinárodní smlouvou je pak například Newyorská Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů z roku 1958 (dále jen „**Newyorská Úmluva**“)⁴³. Newyorská úmluva má k dnešnímu dni více než 140 signatářských států a i Česká republika je jedním z nich.

1.4.3. Normy upravující přeshraniční obchod v rámci Evropské Unie

Mezinárodní obchod v rámci Evropské Unie jako takový vlastně neexistuje, protože pro potřeby mezinárodního obchodu je Evropská Unie považována za jednu entitu⁴⁴. Při prodeji zboží mezi subjekty z jednotlivých členských států Evropské Unie budeme tedy mluvit o obchodu přeshraničním v rámci Evropské unie.

V rámci práva Evropské Unie existuje celá řada právních předpisů, které se přímo či nepřímo mohou dotýkat oblasti kupních smluv v přeshraničním obchodě mezi subjekty se sídlem ve členském státě. Jelikož jejich kompletní výčet přesahuje rozsah této práce, budeme se v této podkapitole věnovat především kolizní úpravě, která se uplatní při smlouvách o přeshraničním prodeji zboží mezi subjekty s bydlištěm či sídlem v členských státech Evropské Unie⁴⁵.

⁴¹ Na začátku roku 2014 byla ratifikována 80 zeměmi.

⁴² DEZALAY, Yves a Bryant G GARTH. *Dealing in virtue: international commercial arbitration and the construction of a transnational legal order*. Chicago: University of Chicago Press, 1996, s. 6. ISBN 0-226-14422-4.

⁴³ Vyhláška č. 74/1959 Sb. ze dne 6. listopadu 1959 o Úmluvě o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů.

⁴⁴ Článek 28 a násl. Smlouvy o fungování Evropské unie – konsolidované znění, uveřejněné v Úředním věstníku dne 9. května 2008 (2008/C 115/01).

⁴⁵ Mezi další předpisy podstatné pro subjekty přeshraničně obchodující se zbožím v rámci Evropské Unie budou z patřit například harmonizační předpisy pro různé typy zboží (typicky hračky, chem. látky, atd.),

Evropská Unie do této chvíle nemá jednotnou právní úpravu pro závazkové vztahy, tedy ani pro kupní smlouvu. K čemu ovšem došlo, je sjednocení kolizní úpravy pro smluvní závazkové vztahy, a to formou mezinárodní smlouvy, kterou je Římská úmluva o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy z roku 1980, která vstoupila v platnost v roce 1991, jejíž smluvní stranou se stala od 1.6.2006 i Česká republika⁴⁶. Tato úmluva se svým rozsahem vztahuje i na kupní smlouvy jakožto závazky práva občanského či obchodního. Primárním kritériem pro určení práva rozhodného pro daný závazkový vztah je v případě této úmluvy volba práva, subsidiárně pak obsahuje hraniční určovatele a specifickou úpravu pro některé další typy smluv⁴⁷.

Na Úmluvě o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy je založeno nařízení Řím I.⁴⁸ Řím I. je založen na stejných principech jako Římská úmluva, obsahuje tedy normy kolizní. Primárním kritériem pro určení rozhodného práva zde zůstává volba práva smluvními stranami⁴⁹. K určitým zpřesněním dochází například u hraničních určovatelů u specifických typů smluv⁵⁰ a nově přibyla také úprava smluv pojišťovacích⁵¹. Další podstatnou změnou je nově definice a zpřesnění použití imperativních norem⁵².

Uznání a výkon cizích rozhodnutí v občanských a obchodních věcech upravuje

například Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 ze dne 18. prosince 2006 o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek, dostupná z <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32006R1907>.

⁴⁶ Úmluva o přistoupení České republiky, Estonské republiky, Kyperské republiky, Lotyšské republiky, Litevské republiky, Maďarské republiky, Republiky Malta, Polské republiky, Republiky Slovinsko a Slovenské republiky k Úmluvě o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, otevřená k podpisu v Římě dne 19. června 1980, a k Prvnímu a Druhému protokolu o jejím výkladu Soudním dvorem Evropských společenství (64/2006 Sb. m. s.). Dostupná z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4817>.

⁴⁷ COLLIER, John G. *Conflict of laws*. 3rd ed. New York: Cambridge University Press, 2001, 191 a násl. ISBN 0521787815.

⁴⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I). In: Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:177:0006:0016:CS:PDF>.

⁴⁹ Článek 3 nařízení Řím I.

⁵⁰ Článek 4 odst. 1 tamtéž.

⁵¹ Článek 7 tamtéž.

⁵² Článek 9 tamtéž.

nařízení Brusel I.⁵³ Rozhodnutím se zde rozumí „každé rozhodnutí vydané soudem členského státu bez ohledu na to, je-li označeno jako rozsudek, usnesení, příkaz nebo nařízení výkonu rozhodnutí, včetně rozhodnutí o nákladech řízení vydaného soudním úředníkem⁵⁴.“

1.4.4. Další – Lex mercatoria

V předchozích podkapitolách byly probrány prameny práva, které mají svůj původ buď ve vnitrostátním právu jednotlivých států, v mezinárodních smlouvách nebo specificky v rámci Evropských společenství či Evropské Unie. V této kapitole bude pojednáno o pramenech práva s původem mimostátním. Pramenem práva zde rozumíme pramen práva v širším smyslu, tedy jakýkoliv prostředek, z něho je možné poznat právo. Nejspíše nemůžeme mluvit o právních normách, a to právě vzhledem k nestátnímu původu lex mercatoria⁵⁵.

Lex mercatoria, moderně označované jako právo mezinárodních obchodních transakcí či transnacionální obchodní právo, je v nejširším smyslu vlastně souborem pravidel mezinárodních obchodníků, jehož bohatá historie sahá až do starověku⁵⁶. Exaktní definice se u jednotlivých autorů odborné literatury značně rozcházejí. Základním společným znakem těchto definic bývá zpravidla původ lex mercatoria. Lex mercatoria nevzniklo jako výsledek činnosti státní, ať již zákonodárné či na poli mezinárodních smluv, nýbrž v průběhu praxe mezinárodního obchodu a nověji v rámci činnosti mezinárodních organizací⁵⁷. V současnosti považujeme za součást lex

⁵³ Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. In: Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32001R0044:cs:HTML>.

⁵⁴ Článek 32 Brusel I.

⁵⁵ Srov. BERGER, Klaus Peter a Klaus Peter BERGER. *The creeping codification of the new lex mercatoria*. 2nd ed. Frederick, MD: Sold and distributed in North, Central, and South America by Aspen Publishers, c2010, xxxvi, 422 p. ISBN 9789041131799.

⁵⁶ Námořní právo na ostrově Rhodos, upravující námořní obchod, později převzato Římany, srov. KINCL, Jaromír a Valentin URFUS. *Římské právo*. 1. vyd. Praha: Panorama, 1990, s. 318. Učebnice. ISBN 80-7038-134-5.

⁵⁷ Například obchodní doložky Incoterms používané v mezinárodním obchodě vydávané Mezinárodní obchodní komorou se sídlem v Paříži, v českém jazyce dostupné například z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/prezentace-incoterms-2010-27735.html#!&chapter=1>.

mercatoria především mezinárodní obchodní zvyklosti, mezinárodně používané ustálené obchodní výrazy, doložky, obchodní podmínky a také formulářové smlouvy.

Jedním z nejpoužívanějších institutů v současném mezinárodním obchodě jsou například výše zmíněné mezinárodní obchodní doložky INCOTERMS (International commercial terms). Jedná se vlastně o obchodní zvyklosti, které byly pro jednotný výklad přesně formulovány Mezinárodní obchodní komorou v Paříži (International Chamber of Commerce in Paris) poprvé v roce 1936. INCOTERMS se zaměřují primárně na kupní smlouvy a dodání zboží. Upravují například přechod odpovědnosti za škodu na zboží (nikoliv přechod vlastnictví), určují smluvní stranu odpovědnou za pojištění zboží, platbu za přepravu zboží atd.⁵⁸ Podobné postavení jako INCOTERMS mají například RAFTD (Revised American Foreign Trade Definitions). INCOTERMS nemají postavení právního předpisu a měly by být tedy přímo inkorporovány do kupní smlouvy, nejlépe jednoznačným odkazem na ně⁵⁹. Vídeňská úmluva upravuje použití mezinárodních obchodních zvyklostí ve článku 9 odst. 2, který stanoví, že *„Pokud není dohodnuto jinak, má se za to, že strany se nepřímo dohodly, že na smlouvu nebo na její uzavírání má být použita zvyklost, kterou obě strany znaly nebo měly znát, a která je v mezinárodním obchodu v široké míře známa stranám smlouvy téhož druhu v příslušném obchodním odvětví a zpravidla jimi dodržována.“* Tímto ustanovením Úmluva definuje kritéria, kdy se z určité obchodní praxe stává smluvně závazná zvyklost, tedy ve chvíli, kdy je tato praxe známá (*„strany znaly nebo měly znát“*) a zpravidla dodržovaná.

⁵⁸ GILLES, Peter a Gabriël MOENS. *International trade and business: law, policy, and ethics*. Sydney, Australia: Cavendish Pub., 1998, s. 121. ISBN 1876213256.

⁵⁹ Strana 122 tamtéž.

2. Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží

2.1. Pojem (historie, cíle, současný stav)

Jak již bylo zmíněno v úvodu této práce, mezinárodní obchod prochází v posledních letech a desetiletích nebývalým rozvojem. V souvislosti s pokračujícím prohlubováním ekonomické spolupráce, ať už na úrovni regionální⁶⁰, světové⁶¹, nebo také velkým rozvojem především komunikačních technologií v posledních letech, odpadlo mnoho dosavadních překážek mezinárodního obchodu. Společně s tímto rozvojem také vstoupilo na světový trh mnoho nových subjektů, ovšem právní prostředí mezinárodního obchodu skrývá mnoho překážek a mnoha obchodníkům chyběla jasně stanovená pravidla pro tento typ obchodů. Důsledkem výše uvedeného byly snahy unifikovat právo mezinárodního obchodu a konkrétně pravidla mezinárodní koupě zboží.

Jednoho z nejvýznamnějších úspěchů na tomto poli bylo dosaženo právě Vídeňskou úmluvou, nejednalo se však o první takovou úpravu. Práce na těchto unifikovaných úpravách započaly převážně po druhé světové válce. V průběhu 50. let 20. století bylo na úrovni Haagské konference mezinárodního práva soukromého projednáno a přijato několik úmluv týkajících se mezinárodní koupě zboží⁶², žádná z nich však v platnost nevstoupila⁶³.

Prvními mezinárodními smlouvami na tomto poli, které vstoupily v platnost, jsou až Jednotný zákon o mezinárodní koupi zboží a Jednotný zákon o mezinárodní koupi zboží, projednané na Haagské mezinárodní diplomatické konferenci roku 1964⁶⁴. Tito přímí předchůdci Vídeňské úmluvy byli ovšem ratifikováni pouhými 9 zeměmi,

⁶⁰ Mimo Evropské Unie je to například Severoamerická dohoda o volném obchodu (NAFTA), které vstoupila v účinnost v roce 1994.

⁶¹ V roce 2013 začala oficiálně vyjednávání mezi Evropskou Unií a Spojenými státy o Transatlantickém partnerství pro obchod a investice (TTIP nebo také TAFTA), s cílem odstranit tarifní i netarifní překážky obchodu. Stav jednání dostupný např. na <http://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/ttip/about-ttip/>.

⁶² Jednalo se o Úmluvu o právu rozhodném pro mezinárodní koupi hmotných věcí movitých z roku 1955 a o Úmluvu o právu rozhodném pro přechod vlastnického práva při mezinárodní koupi hmotných věcí movitých z roku 1958.

⁶³ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu. 3., aktualiz. a dopl. vyd.* Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, s. 252-253. ISBN 9788073575625.

⁶⁴ Dostupné například na <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/antecedents.html>.

převážně evropskými, a soudy tak neměly často možnost tato pravidla aplikovat v praxi⁶⁵.

Samotná Vídeňská úmluva pak byla podepsána v roce 1980 ve Vídni, vstoupila v platnost v roce 1988, kdy bylo dosaženo povinného počtu 10 ratifikujících států dle jejího čl. 99, a je první mezinárodní smlouvou unifikující úpravu koupě a prodeje v mezinárodním obchodě, která dosáhla celosvětového přijetí. K 1.lednu 2014 již Úmluvu ratifikovalo 80 zemí, které jsou v souhrnu zodpovědné za více než dvě třetiny celkového celosvětového obchodu. Úmluva má dopad na legislativu jednotlivých zemí a především existuje velké množství rozhodnutí soudů či rozhodčích nálezů, kdy byla Úmluva aplikována, což dokazuje, že obchodníci z celého světa považují pravidla obsažená ve Vídeňské úmluvě za vhodná k provozování jejich obchodní činnosti⁶⁶. Česká republika se stala smluvní stranou k 1. lednu 1993, kdy na ni přešly závazky jakožto na nástupnický stát České a Slovenské federativní republiky⁶⁷.

Obecně se dá říct, že význam Úmluvy je dnes především ve velmi široké základně smluvních států, značné dispozitivnosti právní úpravy a dnes již i velmi bohatému okruhu rozhodnutí týkajících se její aplikace, ze které vychází značná právní jistota stran mezinárodní kupní smlouvy této Úmluvě podřízené.

2.2. Struktura úpravy

Vídeňskou úmluvu tvoří preambule a 101 článků, které jsou dále rozděleny do 4 hlavní částí. Část první vymezuje obecná ustanovení, týkající se především rozsahu aplikace Úmluvy co do smluvních stran a předmětu kupní smlouvy⁶⁸, některá výkladová pravidla⁶⁹ nebo obecně dispozitivnost povahy většiny článků Úmluvy⁷⁰. Jedná se tedy

⁶⁵ LOOKOFSKY, Joseph M a Herbert BERNSTEIN. *Understanding the CISG: a compact guide to the 1980 United Nations Convention on Contracts for International Sale of Goods*. 3rd (worldwide) ed. Frederick, MD: Sold and distributed in North, Central, and South America by Aspen Publishers, c2008, s. 4. ISBN 8757415145.

⁶⁶ Strana 2 tamtéž.

⁶⁷ Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 160/1991 Sb.

⁶⁸ Čl. 1 Úmluvy.

⁶⁹ Čl. 7 Úmluvy.

především o ustanovení, která určují, za jakých podmínek a jakým způsobem se použijí a budou vykládat ustanovení z části druhé a třetí Úmluvy.

Následující části Úmluvy upravují postupně uzavírání kupní smlouvy⁷¹ v části druhé a práva a povinnosti kupujícího a prodávajícího části třetí. Třetí část je nejrozsáhlejší a i nejpodrobnější částí Úmluvy a, vedle výše zmíněných práv a povinností stran, obsahuje v úvodu také obecná ustanovení „*napomáhající interpretaci dále užitých termínů či jejich regulaci*“⁷².

Část čtvrtá a poslední obsahuje závěrečná ustanovení a mezi nimi pak možnost výhrad přistupujících států k různým částem Úmluvy. Více prostoru těmto výhradám, především pak výhradě dle čl. 95 k aplikaci Úmluvy, bude věnováno v následujících kapitolách.

2.3. Vnitřní a vnější hranice úpravy Vídeňské úmluvy

Úprava mezinárodní kupní smlouvy obsažená ve Vídeňské úmluvě je poměrně komplexní a zároveň na první pohled dobře srozumitelná. Nicméně proces vzniku této úpravy byl plný kompromisů, a tak byly některé otázky záměrně ponechány mimo rozsah úpravy. Jedním z důvodů byla snaha o co největší srozumitelnost a dostatečnou obecnost, aby mohla být Úmluva přijatelná pro velký počet států s odlišnými jazyky, právními systémy a různým stupněm společenského či hospodářského rozvoje. Dalším důvodem pro omezení předmětu úpravy byl pak fakt, že o mnohých otázkách si státy chtěly vyhradit možnost samy rozhodovat v rámci svého vnitrostátního práva.

V čl. 1 odst. 1 Úmluvy je obecně vytyčen její předmět, tedy že „*Úmluva upravuje smlouvy o koupi zboží mezi stranami, které mají místa podnikání v různých státech.*“ Toto obecné vymezení je poté zpřesněno v čl. 1 odst. 1 písm.:

⁷⁰ Čl. 6 Úmluvy.

⁷¹ Čl. 14-24 Úmluvy, například návrh a přijetí návrhu smlouvy, možnost zpětvzetí návrhu, účinky pozdního přijetí, atd.

⁷² ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, s. 257. ISBN 9788073575625.

a) jestliže tyto státy jsou smluvními státy; nebo

b) jestliže podle ustanovení mezinárodního práva soukromého se má použít právního řádu některého smluvního státu.

Tyto ustanovení jsou vlastně jednostrannými kolizními normami, které odkazují výlučně na Vídeňskou úmluvu, a v jejich rozsahu se tedy nebude dále aplikovat jiná norma mezinárodního práva soukromého⁷³.

Článek 2 obsahuje taxativní výčet předmětů mezinárodních kupních smluv, které jsou z působnosti Úmluvy výslovně vyloučeny. Jedna se v první řadě o zboží kupované pro osobní potřebu či potřebu rodiny nebo domácnosti. Tímto jsou z působnosti Úmluvy vyjmuty především smlouvy, na které se typicky uplatní úpravy spotřebitelských smluv. Dalšími výslovně vyloučenými předměty jsou pak například koupě cenných papírů, lodí, člunů, vznášedel nebo letadel a také dodávky elektrické energie. Tyto předměty, resp. druhy zboží jsou vyloučeny z důvodu ochrany slabší smluvní strany (v případě koupě pro osobní potřebu) nebo proto, že podléhají zvláštní regulaci, registraci, nebo se obchodování s nimi příliš liší od úpravy obecné kupní smlouvy, než aby se na ně vztahovala obecná úprava obsažená v Úmluvě.

Článek 3 obsahuje odlišení kupní smlouvy od smlouvy o dílo, která jako smluvní typ nespadá do působnosti Úmluvy. Je tak vlastně i negativním vymezením kupní smlouvy. Další definici kupní smlouvy pak Úmluva poskytuje specifikováním práv a povinností prodávajícího a kupujícího⁷⁴. Podle tohoto ustanovení se za kupní smlouvu považuje i koupě věci, která má být teprve zhotovena (čl. 3 odst. 1)⁷⁵. Za kupní smlouvu dle Úmluvy se naopak nepovažuje smlouva, kde převažující část závazku dodavatele spočívá ve vykonání prací či poskytování služeb (čl. 3 odst. 2). Zde je nutno rozlišit smlouvy, kde jsou práce či služby vykonávány v souvislosti s dodávkou zboží (například montáž dodaného zařízení), kde se Úmluva aplikovat bude, a kontrakty smíšené. Pokud bude smlouva posouzena jako smíšená, tedy taková, kterou by bylo

⁷³ BIANCA, BONELL. *Commentary on the international sales law: the 1980 Vienna sales convention*. Milan: Giuffrè, 1987, s. 27-33. ISBN 9788814012761.

⁷⁴ Článek 30 a článek 53 Úmluvy.

⁷⁵ Ale ne taková smlouva, ve které se strana, která zboží objednává, zavazuje dodat podstatnou část věci nutných pro jejich výrobu nebo zhotovení.

možno rozdělit samostatně na smlouvu o koupi zboží a smlouvu o dílo, pak se bude Úmluva aplikovat pouze na část týkající se dodání zboží^{76 77}.

V článku 4 Úmluva stanovuje, že pod její působnost spadají výlučně práva a povinnosti smluvních stran pramenící z takové smlouvy. Úprava obsažená v Úmluvě se pak především nebude týkat platnosti smlouvy či jejích ustanovení či jakékoliv zvyklosti a dále neobsahuje úpravu eventuálního přechodu či převodu vlastnického práva ke zboží mezi stranami. Opět se jedná o oblast, kterou by bylo složité tímto způsobem jednoduše unifikovat, neboť právní řády jednotlivých států mohou obsahovat například rozdílné okamžiky přechodu vlastnického práva.

Posledním ustanovením výslovně vylučujícím určitý okruh záležitostí z působnosti Úmluvy je pak čl. 5, který stanoví, že „*Úmluva se nepoužije na odpovědnost prodávajícího za smrt nebo ublížení na zdraví, způsobené zbožím kterékoli osobě.*“

Výše uvedenou působnost a výjimky z ní můžeme souhrnně označit jako vnější hranice působnosti Vídeňské úmluvy, tedy oblasti Úmluvou neupravené, nespadající do jejího právního režimu, a také oblasti z působnosti výslovně v Úmluvě z jejího právního režimu vyloučené. V obou případech je případné řešení sporů v těchto otázkách záležitostí mezinárodního práva soukromého a budou se aplikovat příslušné kolizní či jiné normy, které na dané otázky dopadají⁷⁸.

Odlišně od otázek Úmluvou neupravených či z ní výslovně vyňatých je třeba přistupovat k vyplňování takzvaných mezer v úpravě. Jako o mezerách budeme mluvit o otázkách, které sice spadají do působnosti Vídeňské úmluvy a nejsou z ní ani vyloučeny, nicméně ani nejsou v Úmluvě přímo upraveny. V obecné rovině existují tři přístupy, kterak tyto mezery vyplnit.

Prvním z nich je takzvaný „*true code approach*“, který stanoví, že pokud se soud

⁷⁶ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, s. 263. ISBN 9788073575625.

⁷⁷ Russia 30 May 2000 Arbitration proceeding 356/1999, k dispozici na <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/000530r1.html>.

⁷⁸ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, s. 270. ISBN 9788073575625.

při svém rozhodování střetne s mezerou v úpravě, měl by se při vyplňování této mezery řídit pouze a jenom touto konkrétní úpravou, včetně obecných principů v ní obsažených, a s přihlédnutím k cíli úpravy.

Druhou možností vyplňování mezer je takzvaný „*meta-code approach*“, který pro případ absence konkrétní úpravy využívá dalších externích právních úprav⁷⁹, pokud tyto úprava přímo nevylučuje⁸⁰.

Třetí možností je kombinace výše uvedených principů a právě kombinovanou metodu úpravy přejímá Vídeňská úmluva ve svém čl. 7 odst. 2.:

Odst. 2. Otázky spadající do předmětu úpravy této Úmluvy, které v ní nejsou výslovně řešeny, se řeší podle obecných zásad, na nichž Úmluva spočívá, nebo, jestliže takové zásady chybějí, podle ustanovení právního řádu rozhodného podle ustanovení mezinárodního práva soukromého.“

Podle článku 7 odst. 2 tedy nejprve budeme postupovat podle obecných principů a zásad obsažených ve Vídeňské úmluvě (půjde o aplikaci výše uvedeného *true code approach*). Pokud ovšem nebude možné vyplnit mezeru touto metodou, pak dle článku 7 odst. 2 přijde na řadu aplikace národních norem dle kolizních norem mezinárodního práva soukromého (*meta-code approach*). Pro úplnost je třeba dodat, že Vídeňská úmluva neobsahuje výčet zásad a tyto je potřeba dovodit z textu a také z rozhodovací praxe či právní teorie. Bude se jednat především o zásady dobré víry⁸¹, autonomie vůle⁸², zákazu zneužití práv či zásadu plné náhrady utrpěné škody⁸³.

⁷⁹ Půjde především o národní úpravu, na kterou odkazuje kolizní norma.

⁸⁰ Pace International Law. *Review of the Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG): 2005-2006*. München: Sellier, 2007, s. 115-265. ISBN 9783866530164.

⁸¹ Článek 7 odst. 1 Úmluvy.

⁸² Článek 6 Úmluvy.

⁸³ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, s. 274. ISBN 9788073575625.

2.4. Aplikace úmluvy, vyloučení aplikace, výhrada dle čl. 95

Pro určení, zda má být smluvní vztah mezi prodávajícím a kupujícím podřízen právní úpravě obsažené v Úmluvě, je potřeba posoudit celou řadu faktorů. To, že se v případě Vídeňské úmluvy jedná o unifikovanou a široce přijímanou úpravu neznamená, že bychom ji mohli aplikovat bez dalšího na jakoukoliv mezinárodní kupní smlouvu, byť bude její předmět spadat do věcného rozsahu otázek Úmluvou upravených.

2.4.1. Přímá aplikace

První možností pro aplikaci úpravy obsažené v Úmluvě je ji uplatnit jako přímou normu mezinárodního práva soukromého. Primárně se tedy dle čl. 1 odst. 1 musí jednat o smlouvu o koupi zboží mezi stranami se sídlem v různých státech. V případě, že se sídla obou kontrahujících stran nacházejí ve smluvních státech Úmluvy, pak se uplatní pravidlo obsažené v čl. 1 odst. 1 písm. a) a smluvní režim Úmluvy se na tento vztah bude aplikovat jakožto přímá norma mezinárodního práva soukromého⁸⁴.

I v případě aplikace Úmluvy jako přímé normy je třeba přihlídnout k tomu, že mnohé státy učinily při přistoupení k Úmluvě některou z možných výhrad vůči její aplikaci. Možnosti výhrad k Úmluvě jsou upraveny v článcích 92 až 96. Článek 98 dále stanoví, že se „*připouští pouze výhrady, které tato Úmluva výslovně dovoluje*“, jedná se tedy o výčet taxativní. V rámci těchto výhrad si státy mohly vymínit, že nebudou vázány tou částí Úmluvy, vůči které byla výhrada učiněna. Příkladem jsou výhrady skandinávských zemí (Dánska, Finska, Norska a Švédska), že nebudou vázány částí II. Úmluvy⁸⁵, týkající se uzavírání smluv, a také že se úprava obsažená v Úmluvě neuplatní na obchod mezi těmito státy⁸⁶⁸⁷.

Z výše uvedeného také vyplývá, že velice podstatným kritériem bude místo

⁸⁴ Rovněž bylo nutno splnit podmínku dle čl. 100 Úmluvy, tedy že návrh na uzavření smlouvy bude učiněn nejdříve ke dni, kdy Úmluva nabude pro smluvní státy platnosti.

⁸⁵ Výhrada dle článku 92 Úmluvy.

⁸⁶ Výhrada dle článku 94 Úmluvy.

⁸⁷ Maďarsko, 1996, Metropolitan Court, dostupné z <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/960521h1.html>.

podnikání smluvních stran a způsob jeho určení. Článek 1 odst. 1 Úmluvy stanoví, že místa podnikání smluvních stran musí být v různých státech, čímž je také stanoven základní mezinárodní prvek. Problémy zde vyvstávají především v okamžiku, kdy kontrahující strany mají více poboček či zástupců ve více státech. Vídeňská úmluva nám přímou definici místa podnikání nepřináší, nicméně v článku 10 písm. a) stanoví, že:

“v případech, kdy strana má více míst podnikání, je rozhodující místo podnikání, které má nejužší vztah ke smlouvě a jejímu plnění, s přihlédnutím k okolnostem stranám známým nebo stranami zamýšlenými kdykoli před uzavřením smlouvy nebo při jejím uzavření.“

Uplatní se zde tedy princip nejužšího vztahu k předmětu plnění, není zde primárně rozhodující sídlo smluvní strany. Je tedy možné, že smlouvu budou uzavírat strany se sídly v Česku a Finsku, nicméně zboží bude směřovat z finské strany k obchodnímu závodě české strany ve Švédsku. Na české straně jsou tu dvě místa podnikání, v Česku a ve Švédsku, a zboží je určeno pro závod ve Švédsku. Uplatní se zde článek 10 písm. a) a místo s nejbližším vztahem ke smlouvě a jejímu plnění bude ve Švédsku. Toto může mít význam například pro výše zmíněné výhrady k Úmluvě, kdy by se v tomto případě z důvodu výhrad Švédska a Finska Úmluva vůbec neuplatnila. Podobným způsobem by mohlo dojít i k vyloučení samotného mezinárodního prvku, kdy by sice kontrahovaly strany se sídly v různých smluvních státech, ale rozhodná místa podnikání s nejužším vztahem k plnění by měly ve stejném státě. Existuje poměrně rozsáhlá judikatura zabývající se otázkou sídla podnikání. Za místo podnikání se tak například obecně nepovažuje místo jednání agenta⁸⁸, zástupce, zprostředkovatele⁸⁹ či dokonce pronajatá kancelář na výstavišti. Naopak je možno připustit za místo podnikání právě obchodní závod v zahraničí⁹⁰.

⁸⁸ Německo, 2000 Appellate Court Köln (Plug-couplings case), dostupné z <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/001113g1.html>.

⁸⁹ ICC Arbitration Case No. 7531 of 1994 (Scaffold fittings case), dostupné z <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/947531i1.html>.

⁹⁰ Švýcarsko, 1997, District Court Saane (Spirits case), dostupné z <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/970220s1.html>.

2.4.2. Aplikace na základě kolizní normy

Úmluva v čl. 1 odst. 1 písm. b) stanovuje druhé pravidlo či možnost pro její aplikovatelnost, a to pomocí kolizních norem mezinárodního práva soukromého. Ustanovení tohoto článku stanoví, že pokud kolizní norma odkáže na právní řád státu, který je smluvní stranou Úmluvy, a jsou splněny další podmínky, bude se na daný smluvní vztah aplikovat úprava obsažená v Úmluvě, a nikoliv vnitrostátní normy práva státu určeného dle kolizní normy⁹¹. Toto ustanovení tedy přijde na řadu ve chvíli, kdy není možno Vídeňskou úmluvu aplikovat podle čl. 1 odst. 1 písm. a) a podstatným způsobem rozšiřuje dosah Úmluvy. Zatímco ustanovení dle písmene a) předmětného článku je ve své podstatě spíše restriktivní, ustanovení dle písmene b) dává možnost aplikace Úmluvy i v jiných případech, kdy sice obě strany nemají sídlo ve smluvních státech, ale je zde podstatným vztah k alespoň jednomu ze smluvních států⁹².

V zásadě je tak dána i možnost aplikace Úmluvy na smlouvy mezi stranami, kde ani jedna nemá sídlo na území smluvního státu, avšak kolizní norma určí jako rozhodné právo smluvního státu Úmluvy. Pro určení, zda se bude Úmluva dle tohoto článku aplikovat, bude velmi podstatné také to, kde se takový spor bude rozhodovat, tedy zda bude rozhodovat soud smluvního státu Úmluvy či nikoliv. V případě, že bude rozhodovat soud smluvního státu, pak je pro něj Úmluva závazná a čl. 1 odst. 1 písm. b) se bude aplikovat bez dalšího. Tento soud potom, jestliže dospěje k závěru, že je úmluva aplikovatelná, bude Úmluvu aplikovat⁹³. Jestliže rozhoduje soud nesmluvního státu Úmluvy, je situace složitější. Nesmluvní stát samozřejmě není za žádných okolností přímo vázán čl. 1 odst. 1 písm. b) Úmluvy, a měl by tedy postupovat podle pro něj závazných norem mezinárodního práva soukromého při určování rozhodného práva. Pokud ovšem takový soud podle svého *lex fori* dospěje k názoru, že by měl aplikovat právo smluvního státu Úmluvy, je zde otázka, zda by měl uplatnit dané cizí

⁹¹ KANDA, Antonín. *Kupní smlouva v mezinárodním obchodním styku. (Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží)*. 1.vyd. Praha: Linde, 1999, s. 49-50. ISBN 80-7201-183-9.

⁹² BERNASCONI, CH. *The Personal and Territorial Scope of the Vienna Convention on Contracts for the International Sale of Goods (Article 1)*. Netherlands International Law Review 1999, roč. 46, č. 2, s. 137-170. In: [online]. 1999 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/bernasconi.html>.

⁹³ Stále je však třeba pamatovat na ostatní podmínky aplikace, především pak v tomto případě na možnou výhradu smluvního státu učiněnou dle článku 95 Úmluvy.

právo či Úmluvu. Pro uplatnění Úmluvy v takovém případě hovoří fakt, že čl. 1 odst. 1 písm. a) v podstatě určí, že relevantní úpravou pro mezinárodní kupní smlouvy v daném státě je právě Úmluva⁹⁴. Důležitým faktorem pro posouzení bude také to, zda je odkazováno na právní řád státu, který k Úmluvě přistoupil bez výhrad či s výhradou dle článku 95⁹⁵.

2.4.3. Výhrada k článku 95 Úmluvy

Jak již bylo řečeno v předchozích odstavcích, pro aplikaci Úmluvy ve smyslu čl. 1 odst. 1 písm. b) je podstatné, zda byla učiněna výhrada dle čl. 95 Úmluvy. Už při tvorbě Úmluvy provázely formulaci čl. 1 odst. 1 písm. b) četné diskuze, související právě s faktem, že na rozdíl od poměrně jasného pravidla stanoveného v písm. a), může tato kolizní forma úpravy způsobit problémy interpretační i aplikační. Mezi hlavní oponenty přijetí tohoto ustanovení patřila především německá delegace, která na konferenci ve Vídni v roce 1980 vytýkala právě nadbytečnou komplikovanost tohoto ustanovení a mimo jiné také to, že není standardní, aby mezinárodní smlouva, jakožto instrument mezinárodního práva, zavazovala i občany států, které k této smlouvě nepřistoupily. S těmito výtkami se ztotožňovala i československá delegace, která navíc připomínala existenci vnitrostátní úpravy mnohých států (včetně tehdejšího Československa), týkající se specificky úpravy obchodních vztahů s mezinárodním prvkem, a možnosti konfliktu těchto úprav s navrhovaným ustanovením⁹⁶. Výsledkem těchto jednání byl nakonec právě čl. 95 Úmluvy, který umožnil učinění výhrady právě ve vztahu k čl. 1 odst. 1 písm. b) Úmluvy.

Článek 95 Úmluvy stanoví, že „*kterýkoli stát může prohlásit při uložení svých listin o ratifikaci, přijetí, schválení nebo přístupu, že nebude vázán ustanovením článku*

⁹⁴ SCHLECHTRIEM, Peter a Ingeborg H SCHWENZER. *Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG)*. 2nd (English) ed. New York: Oxford University Press, 2005. ISBN 9780199275182.

⁹⁵ Ke srovnání například SCHLECHTRIEM, Peter. *Uniform sales law: the UN-Convention on contracts for the international sale of goods*. Editor Michael Joachim Bonell, Fabio Liguori, Anna Veneziano. Wien: Manz, 1986, 120 p. Recht, Wirtschaft, Aussenhandel, Bd. 9. ISBN 32-140-6558-0.

⁹⁶ Viz záznam z diplomatické konference ve Vídni 1980, Summary Records of Meetings of the First Committee, k dispozici z <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/firstcommittee/Meeting1.html>.

1 odst. 1 písm. b) této Úmluvy.“ Zamýšleným účinkem tohoto ustanovení bylo, aby se v případě, kdy kolizní norma odkáže na právní řád státu, který k Úmluvě přistoupil s výhradou, na takovýto stát hledělo jako by nebyl smluvním státem Úmluvy⁹⁷. Tato interpretace ovšem ve světle odborné literatury a rozhodnutí, týkajících se právě výkladu čl. 95, spíše neobstojí. Objevují se i názory, že by mohlo k aplikování Úmluvy dojít i v případě, kdy by soud v nesmluvním státě určil na základě pravidel mezinárodního práva soukromého jako rozhodné právo smluvního státu s výhradou podle čl. 95. V té chvíli by se Úmluva neaplikovala na základě vyloučeného článku 1 odst. 1 písm. b), nýbrž jako součást rozhodného vnitrostátního práva⁹⁸. Vždy bude záležet na konkrétním případě a posouzení.

Výhradu vůči článku 95 Úmluvy mají v současnosti kromě České republiky také Spojené Státy Americké, Čína, Singapur a Svatý Vincent a Grenadiny, tedy, snad kromě posledně zmíněného, všechno státy s významným obratem zahraničního obchodu. Je otázkou, zda má význam u této výjimky setrvávat nebo usilovat o její zrušení. Z pohledu českého práva odpadla s přijetím Občanského zákoníku⁹⁹ speciální úprava zvláštních ustanovení pro závazkové vztahy v mezinárodním obchodu, která byla obsažena v dnes již zrušeném obchodním zákoníku¹⁰⁰. Také argument přílišné složitosti aplikace článku 1 odst. 1 písm. b) Úmluvy se zdá být z větší části lichý, spíše dnes existuje situace ještě nepřehlednější, kdy zde máme část států s výhradou a část států bez výhrady, a nelze na první pohled jednoznačně určit, zda a jak má být Úmluva aplikována¹⁰¹. Dalším podstatným faktem je to, že obchodníkům nikdo nebrání Úmluvu vyloučit a tím i vyloučit nejistotu, která zde může panovat. Nelze proto mluvit o nějakém složitém postavení obchodníka, vždyť už jedním ze základních principů římského práva je zásada *Vigilantibus iura scripta sunt*. Nicméně výhrada dle čl. 95 zůstává i nadále a je třeba s ní počítat při posuzování aplikovatelnosti Úmluvy.

⁹⁷ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu. 3., aktualiz. a dopl. vyd.* Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, s. 261. ISBN 9788073575625.

⁹⁸ Strana 261 tamtéž

⁹⁹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

¹⁰⁰ Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.

¹⁰¹ Pro posouzení případu může být mnohdy důležitější sídlo fora než sídla jednotlivých účastníků.

2.4.4. Vyloučení Úmluvy, volba práva

Mimo výše uvedených kritérií aplikovatelnosti Vídeňské úmluvy existují také možnosti, kdy si kontrahující strany samy určí, zda mají zájem o aplikaci úmluvy na jimi uzavíraný kontrakt či nikoliv. V první řadě je zde možnost takzvaného „opt-outu“¹⁰², na který Úmluva pamatuje ve svém čl. 6, kde stanoví, že „*strany mohou vyloučit použití této Úmluvy nebo, s výjimkou článku 12, kteréhokoli jejího ustanovení nebo jeho účinky změnit.*“ Pokud tedy stranou dojdou k názoru, že by se na jejich kontrakt mohla uplatnit úprava obsažená v Úmluvě, mohou do smlouvy vložit doložku vylučující aplikaci jednotlivých částí či Úmluvy jako celku. Na tomto místě je potřeba především zdůraznit, že případná volba rozhodného práva, kterou strany v rámci smlouvy učiní, nemusí být dostačující k vyloučení aplikace Úmluvy.¹⁰³ Především ve chvíli, kdy je takto zvoleno rozhodné právo členského státu Úmluvy, by se Úmluva aplikovala jako zvolené právo¹⁰⁴. Pro právní jistotu stran ohledně vyloučení aplikace Úmluvy je tedy vhodné do smlouvy vložit například doložku:

„Veškeré vztahy vyplývající z této smlouvy se neřídí Vídeňskou úmluvou.“

Vyloučení Úmluvy je omezeno pouze jejím článkem 12, který představuje výjimku z jinak dispozitivního pojetí. Protože právní řády některých států vyžadují písemnou formu pro uzavření, zrušení či změnu smluv, mohou tyto státy učinit výhradu dle článku 96. Účinky této výhrady pak upravuje právě článek 12, jehož aplikaci není možné vyloučit ani shodným projevem vůle stran a který stanoví, že ustanovení Úmluvy, „*jež připouštějí, aby uzavření smlouvy o koupi nebo dohoda o její změně nebo o zrušení nebo nabídka, její přijetí nebo jiný projev vůle stran se uskutečnily v jakékoli jiné formě než písemné, se nepoužijí.*“ Vyloučení Úmluvy je tedy v podstatě aplikací institutu volby práva na základě ustanovení Úmluvy samotné.

Mimo vyloučení aplikace Úmluvy si smluvní strany kupní smlouvy mohou Úmluvu pomocí institutu volby práva zvolit jako právo rozhodné. Volba práva je jedním

¹⁰² Obecně se jedná o mechanismus vyvázání se z nežádoucí služby.

¹⁰³ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, s. 268. ISBN 9788073575625.

¹⁰⁴ Spojené státy, 2007, Federal District Court Michigan (Easom Automation Systems, Inc. v. Thyssenkrupp Fabco, Corp.), dostupné z: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/070928u1.html>.

ze základních institutů závazkového kolizního práva a je obsažena jako základní hraniční určovatel jak v Římské úmluvě¹⁰⁵ tak i například v nařízení Řím I.¹⁰⁶ Kučera definuje pojem volby práva jako „*shodný projev vůle účastníků o tom, že jejich právní vztah se má řídit určitým právem, je skutečností rozhodnou pro určení rozhodného práva, hraničním určovatelem*“¹⁰⁷. Kontrahujícím stranám se nabízejí dvě základní možnosti, jak dosáhnout aplikace Úmluvy na jejich kontrakt, pokud se na něj nevztahuje podle aplikačních kritérií.

První takovou možností je zvolit si právo smluvního státu Úmluvy. V takovém případě by měla být Úmluva aplikována bez dalšího, i když výsledek stále může záležet na právu rozhodujícího soudu či na případné existenci výhrady dle čl. 95 učiněné státem, jehož právo bylo zvoleno. Ovšem, jak již bylo řečeno v předchozí kapitole, obecným pravidlem v těchto případech bude použití Úmluvy jakožto součásti zvoleného rozhodného práva¹⁰⁸.

Druhou možností je zvolit si jako rozhodné právo přímo Úmluvu. Zde vyvstává otázka, zda je vůbec možné zvolit si nestátní právní úpravu¹⁰⁹ či v tomto případě mezinárodní smlouvu. Tuto otázku bude nutno posoudit podle norem mezinárodního práva soukromého. Jak v Římské úmluvě v článku 3 odst. 1, tak i v článku 3 nařízení Řím I. je stanovena možnost smluvních stran provést neomezenou volbu práva. Strany si ovšem mohou zvolit pouze právní řád státu a nikoliv nestátní pravidla jako například *lex mercatoria*¹¹⁰. Pokud si smluvní strany i přesto zvolí Vídeňskou úmluvu jako právo rozhodné, bude mít tato „volba“ účinky inkorporace ustanovení Úmluvy do jejich kontraktu. Jestliže tedy smluvní strany chtějí být vázány Úmluvou jako celkem, bude výhodnější volit možnost první, tedy volit rozhodné právo státu Úmluvy, před možností

¹⁰⁵ Článek 3 Římské úmluvy.

¹⁰⁶ Článek 3 nařízení Řím I.

¹⁰⁷ KUČERA, Zdeněk. *Mezinárodní právo soukromé*. 7. opr. a dopl. vyd. Brno: Doplněk, 2009, s. 130. ISBN 9788073801717.

¹⁰⁸ HUBER, Peter a Alastair MULLIS. *The CISG: a new textbook for students and practitioners*. München: Sellier, c2007, s. 65. ISBN 386653020x.

¹⁰⁹ Například *Lex mercatoria* či Zásady mezinárodních smluv Unidroit.

¹¹⁰ HRADILOVÁ, Veronika a Martin CRHA. *Římská úmluva a nařízení Řím I*. Evropské mezinárodní právo soukromé [online]. 2009 [cit. 2014-05-29]. Dostupné z: <http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/praf/js09/mps/web/pages/08.html>

pouhé inkorporace ustanovení Úmluvy do textu smlouvy. Důvodem je především fakt, že v druhém případě budou na smluvní strany dopadat všechna kogentní pravidla aplikovatelného rozhodného práva, jejichž aplikaci by jinak Úmluva mohla vyloučit¹¹¹.

2.5. Uzavírání smlouvy

Úprava uzavírání smlouvy je v Úmluvě obsažená v části II., v člancích 14-24. Základními podmínkami pro vznik smlouvy dle Úmluvy jsou tradičně učinění nabídky a její přijetí. Úmluva stanovuje také pravidla pro další okolnosti těchto jednání jako neshody v obsahu nebo úseky času, do kdy musí být například přijetí učiněno. Úprava zde obsažená pak není úplná. Úmluva se vztahuje na existenci a formu smlouvy, výslovně vyloučeny z rozsahu Úmluvy jsou pak otázky vymezené v článku 4 písm. a), tedy „*platnosti smlouvy nebo kteréhokoli jejího ustanovení nebo jakékoli zvyklosti*“¹¹². Bude se jednat například o otázky dovolenosti předmětu kupní smlouvy, na které může dopadat zvláštní vnitrostátní veřejnoprávní úprava (například tedy různé licence, povolení, atd.)

Základní právní jednání rozhodná pro uzavření smlouvy jsou tedy návrh na uzavření, jakožto jednostranný právní úkon směřující k jedné nebo více osobám za účelem uzavření kupní smlouvy, a následně přijetí, tedy opět jednostranný právní úkon směřující k přijetí návrhu na uzavření smlouvy. Dle článku 14 Úmluvy musí být takový návrh na uzavření především dostatečně určitý, tedy musí obsahovat označení zboží, které má být dodáno a výslovně či nepřímo stanoveno množství a kupní cena, popřípadě obsahovat ustanovení umožňující tyto určit. Musí také jasně vyjadřovat vůli navrhovatele být zavázán v případě přijetí návrhu. Dále je možné určit dobu, po kterou bude navrhovatel svým návrhem vázán, případně určit její neodvolatelnost či naopak nezávaznost¹¹³. Pokud tak navrhovatel neučiní, vyplývá z článku 18 odst. 2 Úmluvy, že bude vázán po dobu rozumnou, v případě ústní nabídky bude vázán pouze, pokud bude

¹¹¹ HUBER, Peter a Alastair MULLIS. *The CISG: a new textbook for students and practitioners*. München: Sellier, c2007, s. 66. ISBN 386653020x.

¹¹² ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu. 3., aktualiz. a dopl. vyd.* Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, s. 287-288. ISBN 9788073575625.

¹¹³ Strana 294 tamtéž.

přijata ihned.

Jakákoliv nabídka zaniká, jakmile navrhovateli dojde její odmítnutí. To platí i v případě nabídky neodvolatelné¹¹⁴. Úmluva dále ještě rozlišuje zrušení a odvolání nabídky. Zrušení je dispozičním úkonem navrhovatele, který může učinit i u neodvolatelné nabídky za předpokladu, kdy zrušení dojde „*osobě, které je nabídka určena, dříve nebo současně s nabídkou.*“¹¹⁵ Odvolání je pak dispozičním úkonem navrhovatele, kterým může učinit za předpokladu, že je nabídka odvolatelná a „*odvolání dojde osobě, které je nabídka určena, dříve než odeslala přijetí.*“¹¹⁶

Za přijetí je považováno prohlášení učiněné osobou, jíž byla nabídka určena, nebo i jiné jednání, ze kterého plyne souhlas s nabídkou. Naopak mlčení či nečinnost samy o sobě přijetím nejsou¹¹⁷. Nabídku je nutno přijmou tak jak leží, v případě, že by přijetí obsahovalo další návrhy, dodatky či jiné změny, nebude považováno za přijetí nýbrž za protinabídku¹¹⁸. Výjimkou z tohoto pravidla formuluje článek 19 v odstavci 2, kde se objevuje institut tzv. nepodstatné odchylky¹¹⁹. Ten se uplatní v případě přijetí, které sice obsahuje dodatky, omezení či jiné změny, ale podstatně nemění podmínky nabídky. Takové jednání je považováno za přijetí, jestli vůči němu navrhovatel bez zbytečného odkladu nevznese námitky. Za podstatné podmínky se považují (dle čl. 19 odst. 3) zejména určení kupní ceny, jakosti a množství zboží, místo a doba dodání, rozsah odpovědnosti stran a způsob řešení sporů.

Smlouva obecně nemusí mít písemnou formu, článek 11 Úmluvy nestanovuje žádné další formální náležitosti a ani pro její uzavření ani pro dokazování obsahu, pro dokazování pak dává za příklad svědeckou výpověď. Jedinou možnou výjimku představuje možná výhrada učiněná podle článku 96 Úmluvy, pomocí které si státy, jejichž právní řád vyžaduje pro uzavírání nebo dokazování kupní smlouvy písemnou

¹¹⁴ Článek 17 Úmluvy.

¹¹⁵ Článek 15 odst. 2 Úmluvy.

¹¹⁶ Článek 16 odst. 1 Úmluvy.

¹¹⁷ Článek 18 odst. 1 Úmluvy.

¹¹⁸ Článek 19 odst. 1.

¹¹⁹ Výjimka z tzv. „mirror image rule“, srov. *GUIDE TO ARTICLE 19: Comparison with Principles of European Contract Law (PECL)*. Pace Law School Institute of International Commercial Law [online]. 2007 [cit. 2014-05-30]. Dostupné z: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/peclcomp19.html>.

formu, vyhrazují, že ustanovení článku 11 se nepoužijí. Za písemnou formu se pak dle Úmluvy považuje i telegram a dálnopis¹²⁰. Smlouva je uzavřena okamžikem, kdy se přijetí nabídky stane účinným dle Úmluvy¹²¹.

2.6. Práva a povinnosti smluvních stran

Základní povinnosti prodávajícího jsou vymezeny v článku 30 Úmluvy, v následujících článcích jsou tyto povinnosti dále rozvedeny a upřesněny. Prodávající je tedy především „*povinen dodat zboží, předat jakékoliv doklady, které se k němu vztahují, a vlastnické právo ke zboží, jak vyžaduje smlouva a tato Úmluva za podmínek stanovených smlouvou a touto Úmluvou.*“ Je otázkou, nakolik mají tyto povinnosti výsadní postavení, dle Rozehnalové¹²² spíše ne, jiní autoři se přiklání k tomu že ano¹²³. Tento výčet je každopádně demonstrativní, neuzavřený. Další povinnosti mohou vyplývat především ze smlouvy nebo z dalších aplikovatelných norem.¹²⁴ Je zde vidět i důraz na autonomii vůle stran, kdy jsou předně uváděny podmínky stanovené smlouvou a na druhém místě Úmluvou¹²⁵.

V případě nedodržení závazků prodávajícího plynoucích ze smlouvy a z Úmluvy, mohou kupujícímu vzniknout další práva uplatnitelná vůči prodávajícímu dle smlouvy a Úmluvy. Bude se jednat především o dva základní „prohřešky“ prodávajícího, a to porušení dodacích podmínek (místa a času dodání, předání dokladů, atd.)¹²⁶ a vadné plnění, spočívající ve vadách zboží, ať už faktických nebo právních.¹²⁷

¹²⁰ Článek 13 Úmluvy.

¹²¹ Článek 23 Úmluvy.

¹²² „Povinnosti v režimu Vídeňské úmluvy nelze kvalifikovat jako hlavní či základní, k nimž by se automaticky vázal konkrétní výčet nároků v případě jejich porušení. Vídeňská úmluva toto členění nezná.“

¹²³ Například ENDERLEIN, Fritz. *Rights and Obligations of the Seller under the UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods*. [online]. 1996, s. 133-201 [cit. 2014-05-30]. Dostupné z: <http://cisgw3.law.pace.edu/cisg/biblio/enderlein1.html#ia>><http://cisgw3.law.pace.edu/cisg/biblio/enderlein1.html#ia>.

¹²⁴ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, s. 308. ISBN 9788073575625.

¹²⁵ V originále „*as required by the contract and this Convention.*“

¹²⁶ Články 31 až 34 Úmluvy.

V těchto případech má kupující několik možností, které Úmluva upravuje v člancích 45 až 52. Základní rozdělení obsahuje článek 45, který v případě nesplnění povinností prodávajícím přiznává kupujícímu právo:

a) uplatnit práva stanovená v člancích 46-52¹²⁸, tedy především požadovat dodatečné splnění povinnosti (čl. 46), stanovit prodávajícímu dodatečnou lhůtu (čl. 47), snížit kupní cenu (čl. 50) nebo od smlouvy odstoupit (čl. 49)¹²⁹.

b) požadovat náhradu škody podle článků 74-77, tedy náhradu ztráty, která vznikla porušením smluvní povinnosti prodávajícího, včetně ušlého zisku.¹³⁰

Kupující dále není zbaven práva na náhradu škodu, uplatní-li právo na jiné náhrady (čl. 45 odst. 2), není tedy nucen volit mezi uplatněním práva na náhradu škody nebo jinými dostupnými prostředky ochrany (úroky z prodlení, odstoupení od smlouvy)¹³¹.

Povinnosti kupujícího upravuje Vídeňská úmluva v člancích 53 až 60. Základní povinnosti vymezuje přímo v článku 53 a jsou jimi povinnost zaplatit kupní cenu a povinnost převzít dodávku v souladu se smlouvou a Úmluvou. Stejně jako porušení povinnosti prodávajícího má i porušení povinnosti kupujícího za důsledek vznik dalších uplatnitelných práv na straně prodávajícího. Úmluva upravuje následky porušení povinnosti kupujícího v člancích 61 až 65. Prodávající má dle článku 61 možnost:

a) uplatnit práva stanovená v člancích 62-65, například požadovat zaplacení kupní ceny či převzetí dodávky (čl. 62), stanovit dodatečnou lhůtu ke splnění povinnosti (čl. 63 odst. 1) nebo odstoupit od smlouvy (čl. 64 odst. 1);

¹²⁷ Články 35 až 44 Úmluvy.

¹²⁸ Článek 45 odst. 1 písm. a) Úmluvy.

¹²⁹ ONDŘEJ, Jan. *Mezinárodní právo veřejné, soukromé, obchodní*. 3. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, s. 406. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 9788073801816.

¹³⁰ Článek 74 Úmluvy.

¹³¹ *Report to the Uniform Law Conference of Canada on Convention on Contracts for the International Sale of Goods*. In: ZIEGEL, Jacob S. [online]. [cit. 2014-05-30]. Dostupné z: <http://cisgw3.law.pace.edu/cisg/text/ziegel45.html>.

b) požadovat náhradu škody dle článků 74-77¹³².

Podobně jako kupující není ani prodávající zbaven práva na náhradu škody, uplatní-li zároveň právo na jiný nárok (čl. 61 odst. 2). Jak při porušení povinnosti kupujícího, tak při porušení povinnosti prodávajícího dle článků 45 odst. 3 a 61 odst. 3 platí, že uplatní-li strana některý nárok z porušení smlouvy, nemůže být druhé smluvní straně povolen v soudním nebo rozhodčím řízení žádný odklad pro splnění jeho povinností.

Podrobnější rozbor některých práv a povinností smluvních stran vyplývajících z Úmluvy bude následovat v následujících kapitolách v porovnání s úpravou obsaženou v CESL.

2.7. Náhrada škody

Jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole, Vídeňská úmluva upravuje náhradu škody v článcích 74 až 77. Cílem náhrady škody je dostat stranu, která utrpěla v důsledku porušení kontraktu protistranou škodu, do stejného postavení, ve kterém by se nacházela, kdyby protistrana plnila dle smlouvy¹³³. Úprava náhrady škody se navíc liší stát od státu a Úmluva se snaží tak poskytnout jednotný základ pro úpravu náhrady škody. Úprava obsažená v Úmluvě vychází z konceptu plné náhrady předvídatelné škody, která vznikla následkem porušení smluvní povinnosti¹³⁴. Jedná se tedy o odpovědnost objektivní, není třeba prokazovat zavinění, pouze vzniklou škodu a příčinnou souvislost s porušením smluvní povinnosti, přičemž důkazní břemeno nese strana, která tento nárok uplatňuje¹³⁵. Úmluva upravuje pouze některé otázky týkající se

¹³² Stejně jako u porušení povinnosti prodávajícího.

¹³³ GOTANDA, John Y. *Recovering Lost Profits in International Disputes*. *Georgetown Journal of International Law* [online]. roč. 2004 [cit. 2014-05-31], dostupné z: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=599644.

¹³⁴ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, s. 354. ISBN 9788073575625.

¹³⁵ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, s. 356. ISBN 9788073575625.

náhrady škody¹³⁶.

V článku 74 nalezneme kritéria pro uplatnění náhrady škody. Náhradu škody tedy uplatňuje strana, které vznikla škoda v důsledku neplnění smluvních povinností protistranou a to nejen samotné škody, ale i ušlého zisku. Důležitým faktorem je i to, že se jedná výslovně pouze o škodu druhou stranou předvídatelnou, a to s přihlédnutím ke skutečnostem, o nichž věděla nebo měla vědět při uzavření smlouvy. Další důležitou skutečností pro smluvní strany je i možnost uplatnění náhrady škody současně s uplatněním dalších nároků dle smlouvy a Úmluvy¹³⁷.

Vedle náhrady škody upravuje Vídeňská úmluva jako další sankční institut úroky z prodlení. V článku 78 stanoví, že v případě opoždění se strany s placením kupní ceny či jiné peněžité částky má druhá strana nárok na úroky z prodlení. Samotnou výši úroků již Úmluva nestanoví, zůstává tedy na dohodě smluvních stran a v případě že tato není, se uplatní předpisy národní. Názory na to, které národní předpisy se v tomto případě mají uplatnit se různí. Rozehnalová uvádí na prvním místě právní řád místa sídla věřitele, ovšem připouští i možnost uplatnění právního řádu místa sídla dlužníka, právní řád měny, v níž byla vyjádřena kupní cena, nebo právní řád místa placení kupní ceny.¹³⁸ Opět je výslovně zdůrazněna nezávislost takovýchto úroků na právech z náhrady škody. Úpravu dalších sankčních institutů, jako je třeba smluvní pokuta, v Úmluvě nenalezneme.

¹³⁶ Článek 5 Úmluvy výslovně vylučuje aplikaci Úmluvy „na odpovědnost prodávajícího za smrt nebo ublížení na zdraví, způsobené zbožím kterékoli osobě.“

¹³⁷ Článek 45 odst 2 spolu s článkem 61 odstavec 2.

¹³⁸ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, s. 356. ISBN 9788073575625.

3. CESL

3.1. Pojem

Common European Sales law (CESL) je návrhem Evropské komise obecně směřujícím k sjednocení právní úpravy přeshraničního prodeje v rámci Evropské Unie. Počátky této snahy Evropské komise se datují do roku 2001, kdy konstatovala vysokou míru nejednotnosti právních úprav jednotlivých členských zemí a z toho plynoucí právní nejistotu v přeshraničním prodeji¹³⁹. Po analýze možných řešení byl roku 2011 výsledkem návrh nařízení, kladoucí si za cíl odstranit mnohé překážky přeshraniční koupě zboží v rámci Evropské unie. CESL je formálně přílohou I. k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o společné evropské právní úpravě prodeje¹⁴⁰. Pro potřeby této práce bude při odkazech na jednotlivá ustanovení příloha I. návrhu nařízení označována jako „CESL“, samotný návrh nařízení pak jako „**Návrh nařízení**“. Tato práce se bude touto úpravou zabývat ve znění pozměňovacích návrhů přijatých Evropským parlamentem¹⁴¹.

3.2. Cíle nové úpravy

Obecným cílem úpravy CESL je zlepšit formování a fungování vnitřního trhu usnadněním expanze přeshraničního obchodu pro podniky a přeshraniční nákupy pro zákazníky. Tohoto cíle se snaží dosáhnout tím, že zpřístupní jednotný a samostatně stojící soubor smluvních pravidel, obsahující i ustanovení na ochranu spotřebitele. Tento soubor pravidel bude představovat další možný závazkový režim v rámci práva

¹³⁹ Communication from the Commission to the Council and the European Parliament on european contract law: COM/2001/0398 final. In: [online]. Právní informační systém EUR-Lex [cit. 2014-05-31]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52001DC0398>.

¹⁴⁰ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o společné evropské právní úpravě prodeje, č. 2011/0284 (COD). In: [online]. Právní informační systém EUR-Lex [cit. 2014-05-31]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0635:FIN:cs:PDF>.

¹⁴¹ Legislativní usnesení Evropského parlamentu ze dne 26. února 2014 o návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o společné evropské právní úpravě prodeje (COM(2011)0635 – C7-0329/2011 – 2011/0284(COD)). In: [online]. Právní informační systém EUR-Lex [cit. 2014-05-31]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2014-0159+0+DOC+XML+V0//CS>.

členských států¹⁴².

Obecně se dá říci, že cílem je zjednodušení přeshraničního obchodu v Evropské unii. Obchodníci nebudou muset nadále identifikovat příslušné aplikovatelné právo v zemi, kam se chystají vyvázet své zboží, nebudou jim vyvstávat další výdaje spojené s právní náročností takových obchodů, překladem atd. Místo toho budou moci využít jednotné úpravy svých smluv pro celou Evropskou unii. Pro spotřebitele bude CESL zase znamenat jednotný režim ochrany v přeshraničním obchodě a tedy i menší právní nejistotu, která je může v současnosti od nákupu v zahraničí odrazovat¹⁴³.

Úprava tedy nemá za cíl upravit veškerý přeshraniční obchod v rámci Unie. Jejím účelem je zařídit vznik speciálního režimu, z velké části ochranného pro slabší smluvní stranu (spotřebitele), kterým se budou řídit při přeshraničních nákupech především spotřebitelé a menší podnikatelé. Dle původního článku 7 odst. 1 Návrhu nařízení se CESL aplikuje pouze v případě, kdy je prodávající stranou obchodník a kupujícím spotřebitel, nebo pokud jsou obě strany smlouvy malé nebo středně velké podniky¹⁴⁴. Středně velké podniky byly v původním článku 7 Návrhu nařízení definovány jako podniky s méně než 250 zaměstnanci a zároveň ročním obratem nepřesahujícím 50 milionů EUR. Omezení na malé nebo střední podniky mohou jednotlivé státy výslovně vyloučit a umožnit využití úpravy CESL i velkým podnikům¹⁴⁵. Evropský parlament v rámci pozměňovacích návrhů v prvním čtení¹⁴⁶ v článku 7 Návrhu nařízení využití úpravy CESL rozšířil a toto omezení odstranil. CESL tak budou moci využít i velké podniky navzájem, ačkoliv v Návrhu nařízení je

¹⁴² Důvodová zpráva k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o společné evropské právní úpravě prodeje, ze dne 11.10.2011, č. COM(2011) 635 final, dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0635:FIN:en:PDF>.

¹⁴³ EUROPEAN COMMISSION on Common European Sales Law [online]. [cit. 2014-05-31]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/justice/contract/cesl/index_en.htm

¹⁴⁴ V originále Návrhu nařízení označovány zkratkou SME – small or medium-sized enterprise.

¹⁴⁵ Čl 13 písm b) Návrhu nařízení.

¹⁴⁶ Legislativní usnesení Evropského parlamentu ze dne 26. února 2014 o návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o společné evropské právní úpravě prodeje. In: Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2014-0159+0+DOC+XML+V0//CS>.

stále kladen důraz na malé a středně velké podniky¹⁴⁷.

Přestože bylo odstraněno omezení pro velké podniky, rozsah úpravy CESL byl zároveň podstatně snížen kladením důrazu na poskytování zboží, digitálního obsahu či souvisejících služeb pouze distančně, na dálku. Uzavírání na dálku je definováno jako smlouva vzniklá v rámci organizovaného režimu uzavřená výlučně za použití prostředků komunikace na dálku¹⁴⁸.

3.4. Srovnání s Vídeňskou úmluvou

3.4.1. Cíle

Ačkoliv se na první pohled může zdát zaměření úpravy obsažené ve Vídeňské úmluvě a CESL podobné, tedy zaměření na unifikaci práv přeshraničního obchodu se zbožím, jsou zde podstatné rozdíly jak v konkrétních cílech, tak v použitých prostředcích.

Jak již bylo řečeno v předchozích kapitolách této práce, cílem Vídeňské úmluvy je dosažení unifikace smluv o mezinárodní koupi zboží na celosvětové úrovni. Má ambice se stát nástrojem především pro profesionální obchodníky a jejich vzájemné obchody, přičemž právě spotřebitelské smlouvy (byť na přeshraniční dodání zboží) jsou z předmětu úpravy Vídeňské úmluvy vyloučeny¹⁴⁹. Východiskem pro Vídeňskou úmluvu je tedy postup, kdy v rozsahu své úpravy vyloučí použití národních právních úprav, a místo nich použít úpravy v ní obsažené.

Ve srovnání s Vídeňskou Úmluvou je tedy úprava obsažená v CESL podstatně odlišná. Především se má primárně vztahovat na spotřebitelské kontrakty a kontrakty mezi obchodníky navzájem, uzavírané výlučně distančně. Dále, jestliže Vídeňská úmluva usiluje o celosvětovou aplikovatelnost, CESL se zaměřuje na přeshraniční

¹⁴⁷ Článek 1 odst. 2 Návrhu nařízení: „*Toto nařízení umožňuje obchodníkům, zejména malým a středním podnikům („MSP“), aby se spoléhali na společný soubor pravidel...*“

¹⁴⁸ Článek 2 písm. P) Návrhu nařízení.

¹⁴⁹ Článek 2 písm. a) Úmluvy.

obchody v rámci Evropské unie¹⁵⁰. Velice podstatným rozdílem je pak způsob, jakým CESL dosahuje svých cílů. Zatímco Vídeňská Úmluva nahrazuje v rozsahu své úpravy národní právo, CESL toto nečiní a nabízí pouze další použitelný právní režim, kterým mohou strany smlouvy upravit svá vzájemná práva a povinnosti¹⁵¹. Tato možnost, tedy volitelnost CESL jakožto aplikovatelného práva, byla zvolena z několika důvodů. Hromadná harmonizace závazkového práva a práva na ochranu spotřebitele formou směrnice či nařízení by dopadla i na vnitrostátní obchodníky a spotřebitele, u kterých by zvýšené náklady na přizpůsobení se novému režimu nebylo vyváženo zjednodušením, které tato úprava přinese pro přeshraniční prodej. CESL tedy přináší možnost volitelného režimu pro přeshraniční prodej, který si mohou strany zvolit pro úpravu svých závazků, a odstranit tak problémy vyvstávající z odlišných právních úprav jednotlivých států¹⁵². S možností volby souvisí i nutnost si úpravu CESL výslovně zvolit, je tedy nutný tzv. „opt-in“.

3.4.2. Podmínky aplikace (nutný opt-in)

Zásadním rozdílem mezi úpravou Vídeňské úmluvy a úpravou CESL je základní podmínka jejich aplikace. Úprava Vídeňské úmluvy se použije pro smlouvy automaticky, jsou-li splněny podmínky aplikovatelnosti¹⁵³, a kontrahujícím stranám je pak dána možnost část nebo celou Úmluvu vyloučit výslovným ujednáním¹⁵⁴. Jedná se tedy o možnost tzv. „opt-out“ z aplikace Úmluvy¹⁵⁵. Naproti úprava CESL se použije na smlouvu pouze tehdy, pokud si to strany výslovně ujednají.

Článek 3 Návrhu nařízení stanoví, že si smluvní strany mohou dohodnout

¹⁵⁰ Článek 4 Návrhu nařízení definuje přeshraniční kontrakt jako kontrakt, kdy alespoň jedna ze stran má sídlo či bydliště v členském státě Unie.

¹⁵¹ MAGNUS, Ulrich. *CISG and CESL*. Max Planck Institute for Comparative and International Private Law [online]. 2012 [cit. 2014-05-31]. Dostupné z: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2165758

¹⁵² Důvodová zpráva k Návrhu nařízení, dostupná z <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0635:FIN:en:PDF>.

¹⁵³ Viz předchozí kapitoly.

¹⁵⁴ Článek 6 Úmluvy.

¹⁵⁵ MURRAY, Timothy. *CISG: Opt Out, Or Not? CISG In A Nutshell*. [online]. 2010 [cit. 2014-05-31]. Dostupné z: <http://www.mhandl.com/content/cisginanutshell>.

použití společné evropské právní úpravy prodeje, a to za předpokladu územní, věcné a osobní působnosti stanovené v člancích 4 až 7. A contrario se tedy úprava nepoužije, pokud si to strany nesjednají. Je otázkou, zda je úprava s nutným opt-inem tou správnou cestou pro funkční unifikaci závazkového práva prodeje zboží. Z historie například Velká Británie přistoupila k Jednotným Haagským zákonům právě s výhradou nutnosti opt-inu pro jejich aplikovatelnost. Tyto zákony nakonec vstoupily v Británii v platnosti roku 1972 a do dnešního dne neřešily soudy jediný případ, kdy by si strany opt-in zvolily.¹⁵⁶ Je zde tedy nebezpečí, aby se CESL jako úprava vůbec kdy uplatnila a nestala se jen nefunkční „možností“ úpravy práv mezi stranami ve velmi specifickém spektru případů, která v praxi nebude využívána. Důvodová zpráva Návrhu nařízení uvádí, že hlavním důvodem pro zvolení úpravy CESL je zánik nutnosti prodejce identifikovat různé standardy ochrany spotřebitele v jednotlivých smluvních státech, mnozí autoři však toto tvrzení zpochybňují. Například Posner argumentuje, že samo přidání dalšího volitelného právního řádu v první řadě přinese zvýšené náklady pro smluvní strany již z toho důvodu, že ho musí brát v úvahu. Zároveň nezbaví strany nákladů na posouzení např. úrovně ochrany práv spotřebitele dle vnitrostátního práva, protože z ekonomického hlediska bude nutno posoudit, zda není výhodnější postupovat dle tohoto právního řádu a ne podle úpravy obsažené v CESL¹⁵⁷. Smits ve své práci neshledává CESL dostatečně lákavým a inovativním, aby byl zdůvodněn opt-in smluvních stran právě pro tuto úpravu¹⁵⁸.

Problémovým se může stát i rozsah ochrany spotřebitele obsažený v CESL. Úprava CESL má za cíl poskytovat vysokou úroveň ochrany práv spotřebitele, plně harmonizovanou se současnou úpravou v Unii¹⁵⁹, některá ustanovení poskytují dokonce

¹⁵⁶ MAGNUS, Ulrich. CISG and CESL. *Max Planck Institute for Comparative and International Private Law* [online]. 2012 [cit. 2014-05-31]. Dostupné z: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2165758.

¹⁵⁷ POSNER, Eric A. The Questionable Basis of the Common European Sales Law: The Role of an Optional Instrument. In: *Chicago Institute for Law and Economics* [online]. 2012 [cit. 2014-06-01]. Dostupné z: <http://ssrn.com/abstract=2049594>.

¹⁵⁸ SMITS, Jan M. Party choice and the Common European Sales law, Or: How to prevent the CESL from becoming a lemon on the law market. In: *Maastricht European Private Law Institute* [online]. 2012 [cit. 2014-06-01]. Dostupné z: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2060017.

¹⁵⁹ Bod 11 Návrhu nařízení.

vyšší než současnou harmonizovanou úroveň ochrany spotřebitele¹⁶⁰. Vystávají zde dva základní problémy.

Zaprvé, CESL obsahuje stejnou nebo vyšší úroveň ochrany spotřebitele než je úroveň závazná pro členské státy vyplývající z evropského práva. Toto bude ovšem platit pouze v případě, kdy členské státy tuto ochranu dále nerozšíří. V případě, že by členský stát poskytoval vyšší úroveň ochrany, než jakou stanovuje CESL, by se pak aplikoval článek 6 odst. 2 nařízení Řím I., který stanoví právo stran spotřebitelské smlouvy zvolit si rozhodné právo, avšak „*v důsledku této volby však nesmí být spotřebitel zbaven ochrany, kterou mu poskytují ustanovení právního řádu, od nichž se nelze smluvně odchýlit, a jež by se v případě neexistence volby práva na základě odstavce 1 jinak použila.*“ Autoři CESL v bodu 11 odůvodnění Návrhu nařízení sice tento konflikt předvídají a aplikaci nařízení Řím I. vylučují s odůvodnění, že v případě dohody o aplikaci CESL se nebude jednat o volbu práva ve smyslu kolizní normy, nýbrž o volbu mezi dvěma různými systémy v rámci vnitrostátního práva. Toto odůvodnění je přinejmenším sporné, neboť důvodová zpráva Návrhu nařízení naopak aplikaci nařízení Řím I. připouští¹⁶¹.

Druhým, spíše ekonomickým problémem, je poté fakt, že obchodníci nemusí mít motivaci k volbě právní úpravy, která obsahuje vyšší než standardní úroveň ochrany práv spotřebitele a využijí proto spíše jednotlivých národních úprav.

Vídeňská úmluva i CESL umožňují i pouze částečné využití úprav v nich obsažených. Úmluva toto výslovně dovoluje ve svém článku 6, který stanoví, že strany mohou vyloučit použití Úmluvy jako celku nebo kteréhokoli jejího ustanovení, včetně možnosti se na těchto otázkách dohodnout odlišně¹⁶². CESL obsahuje podobné ustanovení v článku 8 odst. 3 Návrhu nařízení. Toto ustanovení výslovně zakazuje adopci pouze určitých ustanovení v případě kontraktu mezi obchodníkem a

¹⁶⁰ Pro detailní srovnání viz srovnávací tabulka Comparative Table between the existing acquis provisions and the corresponding provisions of the proposal on a Common European Sales Law. In: *European Commission* [online]. 2012 [cit. 2014-06-01]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/justice/contract/files/comparison_acquis_with_cesl_en.pdf.

¹⁶¹ Strana 6 důvodové zprávy Návrhu nařízení.

¹⁶² S výjimkou článku 12, viz kapitola 2.4.4.

spotřebitelem, neboť by to mohlo vést k omezení práv spotřebitelů¹⁶³. Možnost vyloučení některých ustanovení je tak ponechána pouze na vztahy mezi obchodníky, jestliže taková dohoda není v příslušném ustanovení výslovně vyloučena¹⁶⁴.

3.4.3. Rozsah úpravy

Vídeňská úmluva se vztahuje na smlouvy o přeshraničním prodeji zboží¹⁶⁵, včetně zboží, které má být teprve vyrobeno¹⁶⁶. Použije se i na související služby s výjimkou případů, v nichž převažující část závazků strany, která dodává zboží, spočívá ve vykonání prací nebo poskytování služeb¹⁶⁷.

CESL pak obecně upravuje přeshraniční distanční prodej zboží, včetně zboží které má být teprve vyrobeno¹⁶⁸. Akcentována je nutnost uzavření takové služby na dálku, a to především prostřednictvím internetu¹⁶⁹, jež má být hlavní cílovou oblastí pro úpravu CESL¹⁷⁰. Dále se vztahuje i na služby související s koupí zboží. Na rozdíl od úpravy obsažené v Úmluvě si zde nestanoví podmínku, že tyto související služby nesmí představovat převažující část smluvního závazku¹⁷¹. Přestože nestanovuje omezení těchto služeb vzhledem k celkové hodnotě smlouvy, CESL výslovně vylučuje související služby v oblasti dopravy, telekomunikační podpory a finančních služeb včetně platebních služeb a vydávání elektronických peněz a veškerého pojištění zboží a digitálního obsahu nebo jiné povahy¹⁷². Nejpodstatnějším rozdílem je ovšem fakt, že

¹⁶³ Bod 24 Návrhu nařízení.

¹⁶⁴ Čl. 8 odst 3 Návrhu nařízení.

¹⁶⁵ Článek 1 Úmluvy.

¹⁶⁶ Článek 3 odst. 1 Úmluvy, „*leđaže strana, která zboží objednává, se zavazuje dodat podstatnou část věcí nutných pro jejich výrobu nebo zhotovení.*“

¹⁶⁷ Článek 3 odst. 2), Úmluvy.

¹⁶⁸ Článek 2 písm k) Návrhu nařízení.

¹⁶⁹ Článek 5 odst. 1.

¹⁷⁰ Zpráva Výboru pro právní záležitosti o návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o společné evropské právní úpravě prodeje. In: [online]. 2013 [cit. 2014-06-01]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=REPORT&reference=A7-2013-0301&language=CS#title2>.

¹⁷¹ Článek 2 písm. m) Návrhu nařízení.

¹⁷² Článek 2 písm. m) č. i), ii), iv). Návrhu nařízení.

CESL má za cíl úpravu především spotřebitelských smluv, kdežto Vídeňská úmluva její využití na spotřebitelské smlouvy výslovně vylučuje¹⁷³.

Co se týče předmětu kupní smlouvy, Vídeňská úmluva se nepoužije na koupě lodí, člunů, vznášedel nebo letadel, cenných papírů, peněz¹⁷⁴ a elektrické energie.¹⁷⁵ CESL ve článku 2 písm. h) rozumí pod pojmem zboží jakoukoli hmotnou věc movitou, s výjimkou elektřiny a zemního plynu¹⁷⁶ a také s výjimkou vody či jiných druhů plynu.¹⁷⁷ Vodu či jiné druhy plynu však vylučuje pouze v případě, že nejsou prodávány v omezeném objemu nebo v určitém množství, což zpravidla jsou, tudíž na tyto se úprava CESL vztáhne. O penězích a cenných papírech se CESL výslovně nezmiňuje, nicméně jelikož se v případě cenných papírů a dalších instrumentů jedná spíše o práva než o hmotné věci, úprava se na ně nejspíš nevztáhne. Stejně tak při prodeji peněz se nebude jednat o kupní smlouvu ve smyslu Článku 2 písm. k) Úmluvy¹⁷⁸ a úprava CESL zde nepoužije¹⁷⁹. CESL naopak výslovně počítá s úpravou prodeje digitálního obsahu, tedy dat vyprodukovaných a dodaných v digitální podobě, s výjimkou finančních služeb, právního či finančního poradenství poskytovaného v elektronické podobě, elektronických služeb v oblasti zdravotní péče, elektronických komunikací a hazardních her¹⁸⁰. Vídeňská úmluva naproti tomu prodej digitálního obsahu výslovně nezmiňuje, nicméně převážně je do rozsahu Vídeňské úmluvy zařazován¹⁸¹.

¹⁷³ Článek 2 písm a) Úmluvy.

¹⁷⁴ Zde je český překlad Úmluvy poněkud zkratkovitý, neboť pod pojem cenné papíry a peníze shrnul anglické znění čl. 2 písm d) Úmluvy „*stocks, shares, investment securities, negotiable instruments or money.*“

¹⁷⁵ Článek 2 Úmluvy.

¹⁷⁶ Článek 2 písm. h) bod i) Návrhu nařízení.

¹⁷⁷ Článek 2 písm. h) bod ii) Návrhu nařízení.

¹⁷⁸ „*Jakákoli smlouva, na základě níž obchodník („prodávající“) převádí nebo se zavazuje k tomu, že převede svá vlastnická práva ke zboží na jinou osobu („kupujícího“), a kupující se zavazuje k tomu, že zaplatí kupní cenu.*“

¹⁷⁹ MAGNUS, Ulrich. *CISG and CESL*. Max Planck Institute for Comparative and International Private Law [online]. 2012 [cit. 2014-05-31]. Dostupné z: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2165758.

¹⁸⁰ Článek 2 písm j) Návrhu nařízení.

¹⁸¹ Například DIEDRICH, Frank. *The CISG and Computer Software Revisited*. *Vindobona Journal of International Commercial Law and Arbitration* [online]. 2002, č. 6 [cit. 2014-06-02]. Dostupné z: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/diedrich1.html>, nebo LOOKOFSKY, Joseph M, Herbert BERNSTEIN. *Understanding the CISG: a compact guide to the 1980 United Nations Convention on*

Podstatnou částí úpravy CESL je ochrana proti nepřiměřeným smluvním podmínkám. Vídeňská úmluva ustanovení týkající se nepřiměřených smluvních podmínek neobsahuje, dle Úmluvy jsou tyto podmínky aspektem platnosti smlouvy¹⁸² a při jejich posuzování se tedy použije aplikovatelné národní právo¹⁸³. CESL naopak upravuje nepřiměřené smluvní podmínky velmi podrobně¹⁸⁴, a to jak pro smlouvy mezi obchodníkem a spotřebitelem, tak i pro smlouvy mezi obchodníky navzájem. Pro spotřebitelské kontrakty je úprava velice konkrétní. Uvedena je povinnost transparentnosti smluvních podmínek¹⁸⁵ a přiměřenosti¹⁸⁶ a také jsou výslovně jmenovány smluvní podmínky vždy nepřiměřené a smluvní podmínky, u nichž se předpokládá, že jsou nepřiměřené¹⁸⁷. Naopak úprava smluvních podmínek ve smlouvách mezi obchodníky je o poznání volnější a obsahuje pouze obecná pravidla pro posuzování přiměřenosti smluvních podmínek¹⁸⁸. Úprava nepřiměřených smluvních podmínek je tedy zaměřena především na spotřebitelské smlouvy a ochranu spotřebitele, pro vztahy mezi obchodníky obsahuje volnější obecná pravidla a ponechává větší prostor výkladu. Ani v případě smluv mezi obchodníky se od úpravy nepřiměřených smluvních podmínek ovšem nelze odchýlit, kogentní povaha úpravy pro oba typy smluv je obsažena v článku 81 CESL.

CESL také velice podrobně upravuje povinnost poskytovat informace před uzavřením smlouvy, a to jak pro kontrakty mezi obchodníky a spotřebiteli, tak i mezi obchodníky navzájem¹⁸⁹. Podobně jako v případě nepřiměřených smluvních podmínek

Contracts for International Sale of Goods. 3rd (worldwide) ed. Frederick, MD: Sold and distributed in North, Central, and South America by Aspen Publishers, c2008. ISBN 8757415145.

¹⁸² Článek 4 písm. a) Úmluvy.

¹⁸³ MAGNUS, Ulrich. *CISG vs. regional sales law unification: with a focus on the new Common European Sales Law*. s. 112. ISBN 9783866539662.

¹⁸⁴ Články 79-86 CESL.

¹⁸⁵ Článek 82 CESL.

¹⁸⁶ Článek 83 CESL.

¹⁸⁷ Článek 84 a 85 CESL, u smluvních podmínek dle článku 85 jde o vyvratitelnou domněnku nepřiměřenosti.

¹⁸⁸ Článek 86 CESL.

¹⁸⁹ Články 13-29 CESL.

je zde velmi podrobná úprava spotřebitelských kontraktů¹⁹⁰, zatímco úprava informační povinnosti mezi obchodníky je spíše obecná. Navíc, na rozdíl od nepřiměřených smluvních podmínek, zde není dána kogentnost ustanovení pro kontrakty mezi obchodníky. Vídeňská úmluva výslovně předmluvní informační povinnost nestanoví, ačkoliv některé aspekty takovéto povinnosti, a obecně jednání před uzavřením smlouvy, přeci jen upravuje, například v ustanoveních týkajících se povinností prodávajícího¹⁹¹.

Dalším podstatným rozdílem mezi Vídeňskou úmluvou a CESL je úprava promlčení. Úmluva sama o sobě úpravu institutu promlčení neobsahuje, užije se tedy rozhodné právo národní, popřípadě úprava Úmluvy OSN o promlčení při mezinárodní koupi zboží¹⁹². Tato úmluva obsahuje unifikovanou úpravu promlčení a promlčecích lhůt, zakotvuje obecnou čtyřletou promlčecí lhůtu a omezuje její maximální délku na deset let¹⁹³. Problémem této úpravy je především to, že ji ratifikovala jen část smluvních států Vídeňské úmluvy a jen velice málo ekonomicky významných států¹⁹⁴, a tak bude aplikována jen zřídka. CESL naproti tomu úpravu promlčení obsahuje a stanoví dvě základní promlčecí lhůty, krátkou a dlouhou. Krátká promlčecí lhůta je dvouletá a její běh počíná dnem, kdy se věřitel dozvěděl nebo měl dozvědět o skutečnostech, v důsledku nichž může své právo uplatnit¹⁹⁵. Dlouhá promlčecí lhůta činí 6 let nebo, v případě práva na náhradu škody za újmu na zdraví, třicet let a běží ode dne, kdy dlužník musí plnit nebo, v případě práva na náhradu škody, od okamžiku, kdy došlo k právnímu úkonu, který toto právo zakládá.¹⁹⁶

Z výše uvedených příkladů je vidět, že CESL upravuje širší okruh otázek, než Vídeňská úmluva, případně některé upravuje podrobněji. Na druhou stranu většina těchto otázek je v CESL upravená především z důvodu ochrany spotřebitele jako slabší

¹⁹⁰ Například povinnosti poskytnout informaci o zboží, ceně, totožnosti obchodníka, smluvních podmínkách, právu odstoupit od smlouvy atd. Navíc je zde jasně stanoveno, že důkazní břemeno v případě sporu nese obchodník (čl. 21 CESL).

¹⁹¹ Například článek 35 odst. 2 písm. b).

¹⁹² Úmluva o promlčení při mezinárodní koupi zboží z roku 1974, v ČR předpis č 123/1988 Sb.

¹⁹³ Články 8 a 23 Úmluvy OSN o promlčení při mezinárodní koupi zboží

¹⁹⁴ V současné době se jedná jen o především o USA a Ruskou federaci.

¹⁹⁵ Článek 180 odst. 1 CESL.

¹⁹⁶ Článek 179 odst. 2 CESL.

smluvní strany. Takováto ustanovení by byla ve Vídeňské úmluvě spíše nadbytečná, neboť ta se na spotřebitelské smlouvy zpravidla nevztáhne. Zůstává zde také široký okruh otázek, které nejsou upraveny ani v jedné ze zde probíraných úprav. Ani Vídeňská úmluva ani CESL neobsahuje například úpravu pravidel pro přechod pohledávky, zastoupení smluvních stran či započtení vzájemných pohledávek¹⁹⁷.

Liší se i způsobem vyplnění mezer v úpravě. Zatímco Vídeňská úmluva ve svém článku 7 odst. 2 řeší mezery v obecné úpravě nejdříve podle obecných zásad, na nichž Úmluva spočívá, a pokud takové zásady chybí, tak podle rozhodného práva dle aplikovatelných ustanovení mezinárodního práva soukromého. CESL stanoví, že záležitosti, které spadají do rozsahu úpravy, ale které nejsou výslovně upraveny, se řeší v souladu s cíli a zásadami úpravy stanovenými, bez přihlídnutí k jinak použitelnému rozhodnému právu¹⁹⁸. Toto může představovat podstatnou výhodu ve srovnání s Vídeňskou úmluvou. Práva a povinnosti při zvolení úpravy CESL nebudou záviset na rozhodném vnitrostátním právu. Spolu s jednotnou databází rozhodnutí týkajících se sporů z CESL¹⁹⁹ a Evropským soudním dvorem, jednotným výkladem CESL, se tak může dosáhnout větší jednotnosti rozhodnutí, než v případě Vídeňské úmluvy.

3.4.4. Vznik smlouvy

Obě srovnávané úpravy obsahují ustanovení týkající se vzniku smlouvy. CESL obsahuje úpravu vzniku smlouvy v článcích 30 až 39 a úprava je velice podobná té obsažené ve Vídeňské úmluvě, tedy jsou zde uvedeny základní předpoklady pro uzavření kupní smlouvy, kterými jsou dostatečně určitá a vážně míněná nabídka²⁰⁰ a její přijetí²⁰¹. Stejně nebo velice podobně jsou pak upraveny i další aspekty uzavírání smluv

¹⁹⁷ MAGNUS, Ulrich. *CISG vs. regional sales law unification: with a focus on the new Common European Sales Law*. s. 113. ISBN 9783866539662.

¹⁹⁸ Článek 4 odst. 2, tzv. true Code approach.

¹⁹⁹ Článek 14 Návrhu nařízení požaduje, aby členské státy oznamovaly pravomocné rozsudky svých soudů, které vykládají ustanovení společné evropské právní úpravy prodeje nebo jakékoli jiné ustanovení tohoto nařízení. Komise vytvoří databázi těchto rozsudků.

²⁰⁰ Článek 31 CESL.

²⁰¹ Článek 34 CESL.

jako je například odmítnutí a odvolání nabídky²⁰², okamžik uzavření smlouvy²⁰³ a další. Inspirace ve Vídeňské úmluvě je velice patrná také v tom, že některá ustanovení jsou dokonce téměř identická, například ustanovení článku 19 odst. 3 Úmluvy²⁰⁴ a článku 38 odst. 2 CESL.²⁰⁵ Co se týče určitosti nabídky, ta podle CESL musí být pouze „dostatečně určitá, aby byla způsobilá vyvolat právní účinky²⁰⁶.“ Zde je tedy právní úprava volnější než ve Vídeňské úmluvě, která stanoví podmínky pro dostatečnou určitost v čl. 14 odst. 1, podle něhož je návrh dostatečně určitý, pokud je v něm označeno zboží a alespoň nepřímo stanoveno množství a kupní cena²⁰⁷.

Podobně je upravena i možnost přijetí nabídky se změnami. Podobně jako Vídeňská úmluva i CESL připouští přijetí nabídky, i když takové přijetí mění nebo stanovuje nové smluvní podmínky a to za předpokladu, že podmínky takové nabídky nebudou „podstatně“ měněny²⁰⁸.

Rozdíly v těchto ustanoveních tak můžeme hledat především v úpravě situací, kdy je jednou ze stran budoucí smlouvy spotřebitel, jehož ochrana jako slabší smluvní strany prostupuje celou touto úpravou. Jsou zde přísnější pravidla pro určitost nabídky, kdy nabídka je považována za určitou pouze tehdy, kdy obsahuje předmět, množství i cenu. Stejně jako dle Vídeňské úmluvy je v CESL stanoveno, že mlčení nebo nečinnost samy o sobě neznamenaají přijetí nabídky, a toto pravidlo je zde akcentováno výslovným zmíněním jeho platnosti i v případě nevyžádané zásilky zboží nebo digitálního obsahu²⁰⁹. Vyloučená je i možnost přijetí nabídky se změnami v případě smlouvy mezi obchodníkem a spotřebitelem, kdy je odpověď adresáta nabídky obsahující nové

²⁰² Články 32 a 33 CESL.

²⁰³ Článek 35 CESL.

²⁰⁴ „*Dodatky nebo odchylky, které se týkají zejména kupní ceny, placení, jakosti a množství zboží, místa a doby dodání, rozsahu odpovědnosti jedné strany vůči druhé straně nebo řešení sporů, se považují za podstatnou změnu podmínky nabídky.*“

²⁰⁵ „*Má se za to, že dodatečné nebo odlišné smluvní podmínky, které se mimo jiné týkají ceny, jejího zaplacení, kvality a množství zboží, místa a doby dodání, rozsahu odpovědnosti jedné ze stran vůči druhé nebo řešení sporů, podstatně mění nabídku.* „

²⁰⁶ Článek 30 odst. 1 písm. c) CESL.

²⁰⁷ Pokud ovšem cena přesto stanovena není, použije se dle článku 55 Úmluvy cena tržní.

²⁰⁸ Článek 38 odst. 3 CESL.

²⁰⁹ Článek 34 odst. 2 CESL.

smluvní podmínky automaticky považována za odmítnutí a novou nabídku, byť by tyto nepředstavovaly podstatné změny takové nabídky.²¹⁰ CESL obsahuje i specifický institut ochrany spotřebitele, kterým je právo na odstoupení od smlouvy uzavřené mezi obchodníkem a spotřebitelem na dálku nebo mimo obchodní prostory²¹¹. Je zde stanovena možnost kupujícího (spotřebitele) odstoupit od smlouvy uzavřené na dálku ve lhůtě 14 dnů a bez udání důvodu.

Podstatný rozdíl mezi CESL a Vídeňskou úmluvou existuje v závaznosti předsmuvních prohlášení. Vídeňská úmluva tato prohlášení upravuje pouze v čl. 35 odst. 2 písm. b), kde stanoví závaznost takového prohlášení pouze v případě, že byl prodávající výslovně uvědomen kupujícím o tom, že se zboží má hodit pro zvláštní účel²¹². Naproti tomu CESL stanoví podstatně širší povinnosti z těchto předsmuvních prohlášení. Článek 69 odst. 1 CESL stanoví, že prohlášení obchodníka (včetně prohlášení reklamních a marketingových učiněných za obchodníka) před uzavřením smlouvy ohledně toho, co má být dle této smlouvy dodáno, je do smlouvy začleněno jako smluvní podmínka. Tento účinek takové prohlášení nebude mít jediné tehdy, pokud obchodník prokáže, že prohlášení do doby uzavření smlouvy odstranil, že nemohlo ovlivnit rozhodnutí druhé strany nebo že druhá strana musela vědět, že je toto prohlášení nesprávné. Jedná se tedy poměrně silné posílení práv kupujících, které vychází z premisy ochrany spotřebitele, ale uplatní se i na vztahy mezi obchodníky (kteří ale budou mít možnost tuto část úpravy výslovně vyloučit²¹³).

3.4.5. Práva a povinnosti smluvních stran

Základní práva a povinnosti prodávajícího a kupujícího jsou v obou srovnávaných úpravách podobné, přesto se zde najdou rozdíly. Základní povinnosti prodávajícího jsou tedy dodat zboží, převést vlastnické právo, zajistit soulad zboží se smlouvou a dodat spolu se zbožím k němu náležící dokumenty²¹⁴. Jak již bylo zmíněno

²¹⁰ Článek 38 odst. 4 písm a) CESL.

²¹¹ Článek 40 až 47 CESL.

²¹² „S výjimkou případů, kdy z okolností vyplývá, že kupující se nespolehal nebo kdyby nebylo od něj rozumné, aby spoléhal na odbornost a úsudek prodávajícího.“

²¹³ Článek 69 odst. 4 CESL.

²¹⁴ Článek 91 písm. a) až e) CESL.

v minulé kapitole, rozsah smlouvy může být podstatně rozšířen předsmlovnými prohlášeními prodávajícího, a to i formou veřejné reklamy²¹⁵. Zároveň články 100, 101 a 102 CESL obsahují podrobná ustanovení, která obsahují i vyšší úroveň ochrany kupujícího než Vídeňská úmluva²¹⁶, například dodané zboží má mít takové znaky a výkonové schopnosti, jaké může kupující očekávat²¹⁷. Úprava je opět pro vztahy mezi obchodníky navzájem dispozitivní, ve vztahu ke spotřebiteli ji lze vyloučit jen s jeho vědomím a nikdy k jeho tíži²¹⁸.

V případě nedodržení závazků prodávajícího dává CESL kupujícímu podobnou škálu možností obrany jako Vídeňská úmluva. Kupující v takovém případě může trvat na plnění, odstoupit od smlouvy, pozastavit své plnění, dokud nebude prodávající připraven plnit, požadovat snížení ceny a požadovat náhradu škody²¹⁹. Jednotlivé prostředky nápravy se však v určitých detailech liší.

Příkladem je právo na náhradní plnění, které podle Úmluvy může soud přiknout pouze v případech, kdy by tak mohl učinit i pomocí svého vlastního právního řádu²²⁰. CESL takovouto podmínku nestanovuje. Zároveň Vídeňská úmluva, pokud je splněna výše uvedená podmínka, připouští požadavek na dodání náhradního plnění pouze v případě podstatného porušení smlouvy. CESL připouští bezplatnou nápravu plnění za podmínky, že není ve shodě se smlouvou, což je volnější podmínka než podstatné porušení²²¹. V těchto případech tedy stojí úprava CESL více na straně kupujícího, než Vídeňská úmluva.

Opačnou tendenci můžeme spatřovat například v možnosti nápravy nesplněných smluvních povinností prodávajícího. Dle úpravy Vídeňské úmluvy může prodávající i po stanovené lhůtě napravit nedostatky svého plnění za předpokladu, že tak učiní bez

²¹⁵ Článek 100 písm. f) CESL.

²¹⁶ Srovnej článek 35 – 40 Úmluvy.

²¹⁷ Článek 100 písm- g) CESL.

²¹⁸ Článek 99 odst. 3, článek 101 odst. 2 a článek 102 odst. 5 CESL.

²¹⁹ Článek 106 odst. 1 CESL.

²²⁰ Článek 28 Úmluvy..

²²¹ Článek 110 CESL.

zbytečného odkladu a nezpůsobí tím kupujícímu nepřiměřené obtíže²²². Kupující má možnost tuto nápravu vyloučit odstoupením od smlouvy a může tak učinit i při pozdní dodávce, pokud tak učiní v přiměřené době²²³. Na druhou stranu CESL stanoví, že oznámení o odstoupení od smlouvy nevylučuje možnost náhradního plnění²²⁴ a prodávající může poskytnout náhradní plnění v přiměřené době²²⁵. Kupující může odmítnout náhradní plnění pouze, pokud toto nelze poskytnout okamžitě a bez značných obtíží pro kupujícího, pokud se kupující důvodně domnívá, že nelze spoléhat na budoucí plnění prodávajícího, nebo pokud by pozdní plnění představovalo zásadní neplnění smlouvy²²⁶. Zde se tedy úprava CESL přiklání spíše na stranu prodávajícího, protože poskytuje kupujícímu přísnější podmínky pro odmítnutí náhradního plnění²²⁷.

Povinnosti kupujícího jsou upraveny v člancích 123 CESL a následujících. Hlavní povinností je zaplatit kupní cenu, převzít zboží či digitální obsah²²⁸ a převzít doklady. Prodávajícímu CESL dále přiznává i téměř stejné prostředky nápravy při porušení smlouvy kupujícím jako Úmluva, tedy náhradní plnění, právo odstoupit od smlouvy, právo pozastavit plnění, náhradu škody a úroky z prodlení, a to opět s drobnými odchylkami, podobně jako u práv kupujícího.

Obecně se dá říci, že obě úpravy jsou si velmi blízké co se týče práv a povinností smluvních stran. V čem je ovšem třeba spatřovat výhodu CESL oproti Vídeňské úmluvě je právě podrobnější úprava jednotlivých institutů, kde je Vídeňská úprava spíše obecnější a ponechává některé otázky na výkladu soudů. Příklad můžeme najít v ustanoveních o náhradě škody v jednotlivých úpravách. Obě úpravy definují tento institut velice podobně. Cílem náhrady škody je dostat stranu, která utrpěla v důsledku porušení kontraktu protistranou škodu, do stejného postavení, ve kterém by se

²²² Článek 48 odst. 1 Úmluvy.

²²³ Za podmínek článku 49 Úmluvy.

²²⁴ Článek 109 odst. 3 CESL.

²²⁵ Článek 109 odst. 5. CESL.

²²⁶ Fixní kontrakt.

²²⁷ Toto platí pouze pro kontrakty mezi obchodníky, srov. MAGNUS, Ulrich. *CISG and CESL*. Max Planck Institute for Comparative and International Private Law [online]. 2012 [cit. 2014-05-31]. Dostupné z: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2165758.

²²⁸ Za předpokladu, že je dodán na hmotném nosiči.

nacházela, kdyby protistrana plnila dle smlouvy, a to včetně náhrady ušlého zisku. Hradí se pouze škoda, která byla stranou porušující smlouvu předvídatelná v době jejího uzavření²²⁹. Stejně tak pro věřitele z náhrady škody platí, že musí přiměřeně k okolnostem činit opatření ke zmenšení ztráty. Pokud tak neučiní, může se strana povinná domáhat snížení povinnosti na náhradu škody v rozsahu, ve kterém mohla být škoda zmenšena²³⁰. Zde úprava Úmluvy končí, ale CESL stanovuje právo věřitele domáhat se náhrady nákladů, které při zmenšování škody účelně vynaložit²³¹. Podle Úmluvy je sice toto právo většinou přiznáváno také, ale až na základě soudního výkladu²³².

Závěr

Předložená diplomová práce se zabývá pojmem mezinárodní kupní smlouva, její historií, způsobem úpravy a dále především konkrétními současnými úpravami. Zvláštní pozornost pak byla věnována Vídeňské úmluvě a v současnosti vznikající evropské úpravě CESL.

První kapitola této diplomové práce je věnována základní definici a historii kupní smlouvy. Je zde nastíněna úprava především v římském právu, které položilo základy především kontinentálnímu právnímu systému a jehož základní instituty se mnohdy využívají dodnes. Následující část první kapitoly se věnuje základním způsobům úpravy právních vztahů v oblasti mezinárodního obchodu, které dopadají na mezinárodní kupní smlouvy. Jsou zde popsány základní charakteristiky kolizní a přímé úpravy, a také vztah mezi nimi. Poslední část první kapitoly je již věnována konkrétním právním normám a dalším pravidlům, která dopadají na mezinárodní kupní smlouvy, ať již přímo, či nepřímo, například regulací mezinárodního obchodu. Vidíme zde i historický posun, kdy se úprava spolu s rozvojem mezinárodního obchodu sbližuje, a do

²²⁹ Článek 74 Úmluvy a článek 159 CESL.

²³⁰ Článek 77 Úmluvy a čl. 163 odst. 1 CESL.

²³¹ Článek 163 odst. 2 CESL.

²³² MAGNUS, Ulrich. *CISG and CESL*. Max Planck Institute for Comparative and International Private Law [online]. 2012 [cit. 2014-05-31]. Dostupné z: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2165758.

popředí se dostávají instrumenty nadnárodního práva. Pozornost je zde věnována nestátním pravidlům, *lex mercatoria*, která hrají v mezinárodním obchodě významnou úlohu. V rámci tohoto přehledu jsou zmiňovány jednotlivé úpravy a jsou zde zmíněny i Vídeňská úmluva, jakožto mezinárodní smlouva, a CESL, návrh nařízení Evropské unie, který má ambici stát se volitelným právním řádem pro distanční přeshraniční kontrakty v Evropské unii.

Druhá kapitola této diplomové práce je pak celá věnována právě Vídeňské úmluvě. Je zde stručně nastíněna její historie, předchozí podobné úpravy a proces jejího vzniku, a jsou zde popsány její cíle a struktura. Další část pak podrobněji rozebírá rozsah úpravy ve Vídeňské úmluvě obsažené, způsob vyplňování mezer úpravy a především možnosti a způsoby její aplikace. Je zde dán důraz na výhradu podle článku 95 Úmluvy, neboť Česká republika je jedním ze států, který tuto výhradu učinili, a která je předmětem mnohých debat týkajících se aplikovatelnosti Úmluvy. Je zde poukázáno na to, že Úmluvu je možno aplikovat i v případě učinění této výhrady na základě faktu, že Úmluva se stává součástí národního práva upravující právě mezinárodní kupní smlouvu. V poslední části druhé kapitoly jsou pak popsány základní východiska úpravy Vídeňské úmluvy týkající se vzniku smlouvy a práv a povinností smluvních stran, neboť právě v těchto ustanoveních se často do značné míry inspirovali autoři úpravy CESL.

Třetí a poslední kapitola se již plně věnuje připravované evropské úpravě CESL v její současné podobě, v jaké byla schválena v Evropském parlamentu. Jsou zde popsány základní charakteristiky a cíle této úpravy, a následně je pozornost věnována jejímu způsobu úpravy a rozdílům či podobnostem s Vídeňskou úmluvou. Pozornost je zde upřena především na možnosti a praktičnost aplikace této úpravy pro smluvní strany mezinárodní kupní smlouvy. Zde je vidět, že CESL je instrument, který prochází určitým vývojem, a poslední změny v něm, které tato práce reflektuje, jej stahují mnohem více pouze k úpravě spotřebitelských smluv, než tomu bylo v původním návrhu.

Cílem této práce bylo také srovnat výhody jednotlivých úprav a možnosti jejich aplikace. V první řadě je třeba uvést, že vnikající CESL je instrumentem o více jak 30 let mladším než Vídeňská úmluva, který ještě nevstoupil v platnost. Když srovnáme

strukturu obou úprav, je CESL rozsáhlejší, ale to je z velké části dáno úpravou ochrany práv spotřebitelů jako slabší smluvní strany, jedná se tedy o ustanovení, pro která ve Vídeňské úmluvě, vzhledem k jejímu zaměření na obchodníky, není místo. Obecně se dá říci, že Vídeňská úmluva je psaná poměrně srozumitelně i pro laika a operuje především s obecnými pojmy, které často nedefinuje a nechává jejich interpretaci na soudech. Tato vágnost je do značné míry způsobena kompromisy při sjednávání této mezinárodní smlouvy, nicméně po mnoha letech praxe již existuje dostatečná sbírka rozhodnutí ohledně mnoha otázek týkajících se Vídeňské úmluvy, a je zde tedy poměrně vysoká míra právní jistoty smluvních stran i přes tuto nevýhodu. Na druhé straně Vídeňská úmluva na rozdíl od CESL nevylučuje využití rozhodného národního práva na vyplnění svých mezer, čímž se mohou jednotlivá rozhodnutí lišit i v závislosti na sídle rozhodujícího soudu. CESL je na druhé straně úpravou značně precizní, i když ani zde se nepodařilo upravit všechny otázky týkající se mezinárodních kupních smluv. Výhoda je ovšem spatřována v tom, že CESL využití národní úpravy jasně vylučuje, i když zde zůstává otázka, nakolik může vyloučit aplikaci případných kogentních ustanovení národního práva na ochranu spotřebitele.

Hlavním problémem úpravy CESL se zdá být nutnost opt-inu stran pro jeho aplikaci. V případě spotřebitelských prodejů by zajisté bylo dobré, kdyby existovala jednotná úprava práva na ochranu spotřebitele v rámci Evropské unie, bude ale potřeba jasně určit vztah CESL a nařízení Řím I., vzhledem k možnosti jednotlivých států zvyšovat ochranu spotřebitele v jejich právních řádech i nad úroveň standardu Evropské unie. Poslední vývoj úpravy CESL také naznačuje, že by tato úprava měla být orientována téměř výlučně na spotřebitelské distanční smlouvy a prodej po internetu, nicméně zůstává zde zachována možnost využití i pro smlouvy mezi obchodníky, ovšem jen pro tento typ kontraktů. Jak již bylo zmíněno CESL obsahuje preciznější úpravu některých práv a povinností, s drobnými odchylkami od úpravy obsažené ve Vídeňské úmluvě, avšak v základě jsou si tyto instrumenty velice podobné. Je pravda, že CESL obsahuje často exaktní definice jednotlivých pojmů, zde je tedy výhoda oproti Vídeňské úmluvě, nicméně z dlouhé rozhodovací praxe se tyto dají dovodit i pro Úmluvu. CESL proti tomu obsahuje pro obchodníky poměrně širokou, ač obecně vymezenou, informační povinnost stran před vznikem smlouvy, na rozdíl od Vídeňské úmluvy, která tuto explicitně nestanoví.

Na užitečnost volby CESL se musíme podívat z dvojího pohledu. Z pohledu spotřebitelských kontraktů má tato úprava velký potenciál, jelikož se snaží dosáhnout unifikace formou nařízení v celé Evropské unii. Je potřeba ještě vyřešit některé otázky týkající se aplikace a zároveň se zamyslet, zda je zvolený opt-out systém vhodný pro tyto smlouvy. Nařízení je nicméně stále projednáváno v řádném legislativním procesu a na mnohé z těchto potenciálních problémů již bylo upozorněno.

Z pohledu využití CESL jakožto nástroje pro mezinárodní obchod mezi profesionálními obchodníky je situace jiná. Poslední změny omezují CESL pouze na distanční kontrakty, převážně internetové a také digitálního obsahu. Důraz je jasně kladen na ochranu spotřebitele, a ač se uplatní i pro vztahy mezi obchodníky, kvůli nutnosti dálkového prodeje s důrazem na internetový prodej a digitální obsah bude tato úprava upravovat převážně jinou oblast obchodu, než Vídeňská úmluva. Nedá se tedy příliš mluvit o konkurenci těchto právních úprav. Přesto, jak již bylo zmíněno, CESL obsahuje precizní úpravu celé řady otázek vznikajících při uzavírání mezinárodních kupních smluv, a bude jistě zajímavé sledovat, kam se tato úprava bude dále vyvíjet a jaké budou možnosti jejího využití v mezinárodním obchodě.

Seznam zkratek

CESL	Common European Sales Law, příloha I. k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o společné evropské právní úpravě prodeje, 2011
Návrh nařízení	Návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o společné evropské právní úpravě prodeje, 2011
Newyorská úmluva	Úmluva o uznání a výkonu rozhodčích nálezů, New York, 1958
Občanský zákoník	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
Římská úmluva	Římská úmluva o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, Řím, 1980
Vídeňská úmluva; Úmluva	Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodníkoupi zboží, Vídeň, 1980
ZMPS	Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém

Použitá literatura

I. Monografie

[AUTOR NEUVEDEN]. Review of the Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG): 2005-2006. München: Sellier, 2007. ISBN 9783866530164.

BERGER, Klaus Peter. The creeping codification of the new lex mercatoria. 2nd ed. Frederick, MD: Sold and distributed in North, Central, and South America by Aspen Publishers, 2010. ISBN 9789041131799.

BIANCA, BONELL. Commentary on the international sales law: the 1980 Vienna sales convention. Milan: Giuffrè, 1987. ISBN 9788814012761.

COLLIER, John G. Conflict of laws. 3rd ed. New York: Cambridge University Press, 2001. ISBN 0521787815.

DEZALAY, Yves a Bryant **G GARTH.** Dealing in virtue: international commercial arbitration and the construction of a transnational legal order. Chicago: University of Chicago Press, 1996. ISBN 0-226-14422-4.

GILLES, Peter a Gabriël **MOENS.** International trade and business: law, policy, and ethics. Sydney, Australia: Cavendish Pub., 1998. ISBN 1876213256.

HUBER, Peter a Alastair **MULLIS.** The CISG: a new textbook for students and practitioners. München: Sellier, c2007. ISBN 386653020x.

KANDA, Antonín. Kupní smlouva v mezinárodním obchodním styku: (úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží). Praha: Linde, 1999. ISBN 80-7201-183-9.

KINCL, Jaromír, Valentin **URFUS** a Michal **SKŘEJPEK.** Římské právo. 2., dopl. a přeprac. vyd., V nakl. Beck 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 1995. Právnícké učebnice (C.H. Beck). ISBN 3406400825.

KUBŮ, Lubomír, Pavel **HUNGR** a Petr **OSINA**. Teorie práva. Praha: Linde, 2007. ISBN 9788072016372.

KUČERA, Zdeněk, Monika **PAUKNEROVÁ**, Květoslav **RŮŽIČKA** a Vlastislav **ZUNT**. Úvod do práva mezinárodního obchodu.. 1. vyd. Dobrá Voda: Aleš Čeněk, 2003. ISBN 80-86473-32-5.

KUČERA, Zdeněk. Mezinárodní právo soukromé. 7. opr. a dopl. vyd. Brno: Doplněk, 2009. ISBN 9788073801717.

LEW, Julian D. Contemporary problems in international arbitration. Hingham, MA, USA: Distributors for the U.S. and Canada, Kluwer Academic Publishers, c1987. ISBN 978-94-017-1156-2.

LOOKOFSKY, Joseph M a Herbert **BERNSTEIN**. Understanding the CISG: a compact guide to the 1980 United Nations Convention on Contracts for International Sale of Goods. 3rd (worldwide) ed. Frederick, MD: Sold and distributed in North, Central, and South America by Aspen Publishers, c2008. ISBN 8757415145.

MAGNUS, Ulrich. CISG vs. regional sales law unification: with a focus on the new Common European Sales Law. ISBN 9783866539662.

ONDŘEJ, Jan. Mezinárodní právo veřejné, soukromé, obchodní. 3. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, s. 406. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 9788073801816.

ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Právo mezinárodního obchodu. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 9788073575625.

SCHLECHTRIEM, Peter a Ingeborg H **SCHWENZER**. Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG). 2nd (English) ed. New York: Oxford University Press, 2005. ISBN 9780199275182.

SCHLECHTRIEM, Peter. Uniform sales law: the UN-Convention on contracts for the international sale of goods. Editor Michael Joachim Bonell, Fabio Liguori, Anna Veneziano. Wien: Manz, 1986, 120 p. Recht, Wirtschaft, Aussenhandel, Bd. 9. ISBN 32-140-6558-0.

SCHULZE. European contract law: a commentary. 1., neue Ausg. Oxford: Hart, 2012. ISBN 1849463654.

II. Časopisecké články a studie

[AUTOR NEUVEDEN]. GUIDE TO ARTICLE 19: Comparison with Principles of European Contract Law (PECL). Pace Law School Institute of International Commercial Law [online]. 2007 [cit. 2014-05-30]. Dostupné z: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/peclcomp19.html>.

BERNASCONI, CH. The Personal and Territorial Scope of the Vienna Convention on Contracts for the International Sale of Goods (Article 1). Netherlands International Law Review 1999, roč. 46, č. 2, s. 137-170. In: [online]. 1999 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/bernasconi.html>.

DIEDRICH, Frank. The CISG and Computer Software Revisited. Vindobona Journal of International Commercial Law and Arbitration [online]. 2002, č. 6 [cit. 2014-06-02]. Dostupné z: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/diedrich1.html>.

ENDERLEIN, Fritz. Rights and Obligations of the Seller under the UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods. [online]. 1996, s. 133-201 [cit. 2014-05-30]. Dostupné z: <http://cisgw3.law.pace.edu/cisg/biblio/enderlein1.html#ia>><http://cisgw3.law.pace.edu/cisg/biblio/enderlein1.html#ia>.

FERRARI, F., Specific Topics of the CISG in the Light of Judicial Application and Scholarly Writing. Journal of Law and Commerce. 1995, roč. 15, s. 1-126 [online] [cit. 2014-05-01], dostupné z: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/2ferrari.html>.

GOTANDA, John Y. Recovering Lost Profits in International Disputes. Georgetown Journal of International Law [online]. roč. 2004 [cit. 2014-05-31], dostupné z: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=599644.

HRADILOVÁ, Veronika a Martin CRHA. Římská úmluva a nařízení Řím I. Evropské mezinárodní právo soukromé [online]. 2009 [cit. 2014-05-29]. Dostupné z: <http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/praf/js09/mps/web/pages/08.html>.

MAGNUS, Ulrich. CISG and CESL. Max Planck Institute for Comparative and International Private Law [online]. 2012 [cit. 2014-05-31]. Dostupné z: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2165758.

MURRAY, Timothy. CISG: Opt Out, Or Not? CISG In A Nutshell. [online]. 2010 [cit. 2014-05-31]. Dostupné z: <http://www.mhandl.com/content/cisginanutshell>.

POSNER, Eric A. The Questionable Basis of the Common European Sales Law: The Role of an Optional Instrument. In: Chicago Institute for Law and Economics [online]. 2012 [cit. 2014-06-01]. Dostupné z: <http://ssrn.com/abstract=2049594>.

SMITS, Jan M. Party choice and the Common European Sales law, Or: How to prevent the CESL from becoming a lemon on the law market. In: Maastricht European Private Law Institute [online]. 2012 [cit. 2014-06-01]. Dostupné z: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2060017.

ZIEGEL, Jacob S. Report to the Uniform Law Conference of Canada on Convention on Contracts for the International Sale of Goods. [online]. [cit. 2014-05-30]. Dostupné z: <http://cisgw3.law.pace.edu/cisg/text/ziegel45.html>.

III. Internetové zdroje

Databáze CISG online: <http://cisg-online.ch>.

Databáze Pace University Law School: <http://www.cisg.law.pace.edu/>.

Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo: <http://www.uncitral.org>.

Mezinárodní institut pro sjednocení soukromého práva: <http://www.unidroit.org>.

IV. Seznam použitých soudních a arbitrážních rozhodnutí

Rusko, 1999, Arbitration proceeding 356/1999, dostupné z <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/000530r1.html>.

Maďarsko, 1996, Metropolitan Court, dostupné z <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/960521h1.html>.

Německo, 2000 Appellate Court Köln (Plug-couplings case), dostupné z <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/001113g1.html>.

ICC Arbitration Case No. 7531, 1994, (Scaffold fittings case), dostupné z <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/947531i1.html>.

Švýcarsko, 1997, District Court Saane (Spirits case), dostupné z <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/970220s1.html>.

Spojené státy, 2007, Federal District Court Michigan (Easom Automation Systems, Inc. v. Thyssenkrupp Fabco, Corp.), dostupné z: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/070928u1.html>.

International sales contract – Summary

The topic of this thesis is an international sales contract. The aim of this thesis was to outline various ways of regulation of international sales contracts. Particular attention was paid to the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods and the emerging European legislation Common European Sales Law.

The thesis is divided into three main parts. The first part provides insight into the history of the concept of contracts of sale and the definition of this term in Roman law. Following is a brief description of modern regulations on sales contracts. Also an international element is defined in the international sales contracts and basic elements of choice of law rules are discussed in the next section. The last section of this part is devoted to individual regulations regarding international sales contracts. These regulations are divided according to their origins into national regulations, international regulations, norms and rules of European law and the rules of international business transactions – *lex mercatoria*.

The second part of this thesis deals exclusively with the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, which is the most successful international treaty in the area of international sale of goods today. This part briefly describes the process of creation, objectives and the basic structure of this regulation. The following sections of this part deal mainly with scope and limitations of this regulation and the conditions of its application to contracts for the international sale of goods. Some specific aspects of this regulation like the formation of contract and the rights and obligation of the parties are discussed at the end of this part.

The third and final part is devoted to the upcoming European regulation Common European Sales Law, which aims to facilitate cross-border transactions mainly in the European Union. Discussed are the main goals and the scope of application of this emerging European legislation. Also, a comparison with the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods is provided, concentrating mainly on the goals and scope of application of both instruments. The last section of this part is concentrating on comparison of specific rights and obligations of the parties to the contract under the Common European Sales law and the United Nations

Convention on Contracts for the International Sale of Goods.

Mezinárodní kupní smlouva – Shrnutí

Tématem této diplomové práce je mezinárodní kupní smlouva. Cílem této diplomové práce bylo nastínit jednotlivé způsoby úpravy mezinárodních kupních smluv. Zvláštní pozornost byla následně věnována Úmluvě OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží a také nové vznikající evropské úpravě Common European Sales Law.

Práce je dělena do tří hlavních částí. V první části se tato práce zabývá nejprve historií pojmu kupní smlouva a vzniku a definici tohoto pojmu v římském právu. Následuje stručný popis moderní úpravy kupní smlouvy, je zde také definován mezinárodní prvek v mezinárodní kupní smlouvě. V dalších podkapitolách jsou rozebrány metody úpravy právních vztahů v oblasti mezinárodního obchodního styku a popsány přímé a kolizní metody úpravy. Poslední část první kapitoly je pak věnována konkrétním právním úpravám dopadajícím na mezinárodní kupní smlouvu. Tyto úpravy jsou zde rozděleny podle svého původu na národní normy, mezinárodní normy, normy evropského práva a pravidla mezinárodních obchodních transakcí *lex mercatoria*.

Druhá kapitole této práce se již plně věnuje úpravě obsažené v Úmluvě OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží, která je nejúspěšnější unifikačních mezinárodní smlouvou v oblasti mezinárodní koupi zboží. Je zde stručně popsán proces jejího vzniku, její cíle a základní struktura její úpravy. Další části této kapitoly se pak zabývají především rozsahem a hranicemi této úpravy, a dále možnostmi a podmínkami její aplikace na smlouvy o mezinárodní koupi zboží. V závěru druhé kapitoly jsou pak rozebrány některé konkrétní aspekty této úpravy, jako je uzavírání smlouvy a práva a povinnosti smluvních stran.

V třetí a poslední části se pak tato práce věnuje připravované evropské úpravě Common European Sales Law, která má za cíl usnadnění distančních přeshraničních obchodů v rámci Evropské unie. Jsou zde popsány cíle a podmínky aplikace této nově vznikající evropské úpravy. Zároveň je zde poskytnuto srovnání s Úmluvou OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží co do rozsahu, cílů a podmínek uplatnění obou úprav. V poslední části této kapitoly se pak tato práce věnuje srovnání konkrétních práv a povinností smluvních stran podle Common European Sales Law a Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží.

Klíčová slova: mezinárodní kupní smlouva, CISG, CESL

Key words: international sales contract, CISG, CESL